

Martın 19-da "İlham Əliyev 10 ildən çoxdur danışıqlar aparır, mən isə bu işdə təzəyəm..."

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan martın 19-da jurnalistlərlə görüşüb və onların bir sıra mövzular, o cümlədən Qarabağ barədə suallarına cavab verib.

Virtualaz.org erməni KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra Qarabağ danışıqlarına dair "böyük həcmdə informasiyalar aldığı" deyib. Onun sözlərinə görə, həmin informasiyalar yenə də "böyük həcmdə" əlavə informasiyalar tələb edir.

Ermənistan rəhbəri bildirib ki, hazırda o danışıqlar prosesində nələrin baş verdiyini təhlil edir.

"Proses çox mürəkkəbdir, bir sıra incəlikləri var. İlham Əliyev 10 ildən çoxdur bu prosesdədir, həmsədrilər üçün isə danışıqlar prosesi onların işidir. Bu işdə yeganə təzə adam mənəm və əlbətdə ki, mənə proseslə bağlı hər şey maraqlıdır. Çox şey qaranlıqdır. Lakin əgər hamıya hər şey aydın idisə dialoq nəyə gerek olardı? Danışıqlar bir sıra məqamları aydınlaşdırmaq üçündür. Bir sıra ziddiyətli məsələlər var. Kazanda (2011-ci il) nə baş verib? Vyanada? Ki-Vestdə? Əgər hamı desə ki, nə baş verib, o zaman suallar da olmazdı. Mən prosesin yeni iştirakçısı kimi bütün suallara cavab tapmalıyam və partnyorların dəstəyinə ümid edirəm"-Paşinyan belə deyib.

Ermənistanın baş naziri habelə bildirib ki, jurnalistlərə bir sirri açmaq istəyir. Belə ki, o baş nazir səlahiyyətlərinin icrasına başlayandan sonra danışıqlar prosesi barədə məlumat almaq üçün keçmiş xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyanla görüşüb.

"Mən əvvəlki illərdə aparılmış müzakirələr barədə bəzi informasiyaları almaq üçün keçmiş XİN rəhbəri Edvard Nalbəndyanı dəvət etdim. Bir sıra incəlikləri xarici liderlərlə də müzakirə etmişəm"-o deyib.

TAP kəmərinin Albaniya hissəsi 90 faiz hazırdır

Azərbaycan qazının Avropaya nəqlini nəzərdə tutan Transadriatik boru kəmərinin (TAP) Albaniya ərazisinə düşən hissəsində tikinti işlərinin 90 faizdən çoxu başa çatıb. Bunu "Trend"ə Albaniyanın İnfrastruktur və Energetika Nazirliyindən bildiriblər.

TAP-ın ölkədə həyata keçirilməsində ümumi irəliləyişin proqnoza uyğun gəldiyini açıqlayan nazirlikdən məlumat verilib ki, 2016-cı ilin sentyabrından boru kəmərinin yerüstü hissəsində tikinti mərhələsi başlayandan 2018-ci ilin sonuna qədər Albaniya hissəsində tikinti işlərinin 90 faizindən çoxu yekunlaşıb.

Albaniya Enerji Tənzimləmə Təşkilatının 2019-cu ildə TAP AG konsorsiumunun qaz nəqli operatoru qismində lisenziyalaşdırılması üçün icazə verəcəyi gözlənilir.

Qeyd edək ki, Transadriatik qaz kəmərinin tikintisinin 2019-cu il ərzində başa çatdırılması gözlənilir.

Xatırladaq ki, 4,5 milyard avro dəyəri olan TAP "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsinin bir hissəsidir.

Abunə daha sərfəlidir -
"Yeni Müsavat" abunə
kampaniyasını davam etdirir

"Yeni Müsavat" qəzeti oxucularına bəyan edir ki, abunə yazılmaqla qəzeti daha sərfəli qiymətlərlə əldə edə bilərlər.

Köşklərdən alınan qəzetin bir nüsxəsi 60 qəpikdir. Abunə ilə qəzetin bir nüsxəsi isə sizə daha ucuz - 48 qəpiyə başa gələcək.

Aylıq abunə - 12 AZN

3 aylıq - 36 AZN

6 aylıq - 72 AZN

Abunə yazılmaq üçün yaşadığınız ərazidə istənilən poçt şöbəsinə müraciət edə bilərsiniz.

Eyni zamanda Poçt Daşıma Mərkəzinin baş ofisi ilə:

(012) 598-49-55 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Bundan başqa "Qaya" Mətbuat Yayımı ilə də abunə yazıla bilərsiniz.

Əlaqə üçün telefon: 012-565-67-13, 012-564-48-96

İlham Əliyev Novruz bayramı münasibətilə ümumxalq şənliyində iştirak edib

Martın 19-da Bakıda Azərbaycan xalqının milli bayramı - Novruz münasibətilə ümumxalq şənliyi keçirilib. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Novruz şənliyində iştirak ediblər.

Dövlətimizin başçısı və xanımı Bakının Fəvvarələr meydanına gəliblər.

Bayram şənliyinin iştirakçıları dövlətimizin başçısını və xanımını hərərətlə qarşılayıblar.

Prezident İlham Əliyev sakinlərlə söhbət edib. Novruz şənliyinin iştirakçıları ilə xatirə şəkilləri çəkdirilib. Sonra prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva burada "Novruz"

yarmarkası ilə tanış olublar.

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və şənliyin digər iştirakçıları aşıqların ifasını dinləyiblər.

Daha sonra dövlət başçısı və xanımı İçərişəhərə gələrək burada "Bahar qalası" festivalı ilə tanış olublar. Bahar qız dövlət başçısına bayram xoşçası təqdim edib.

Novruz bayramının əsas personajları olan Kosa və Keçəl pre-

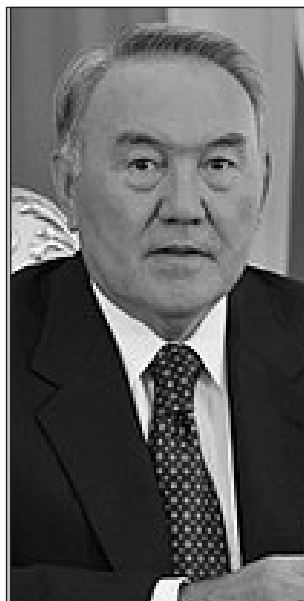
zident və xanımını bayram münasibətilə təbrik edib, dövlətimizin başçısı ilə yumurta döyüşdürüblər.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Bahar qalası" festivalı çərçivəsində yarmarka ilə tanış olublar. Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrının əməkdaşları göstərdiyi diqqət və qayğıya görə prezidentə təşəkkür ediblər.

Azərbaycan prezidenti və xanımı Müasir İncəsənət Mərkəzində olublar.

Dövlətimizin başçısı və xanımı Karvansarayda İçərişəhər sənətkarlarının əl işlərindən ibarət sərgiyə baxıblar. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva İçərişəhərdə sakinlərlə çay süfrəsi arxasında söhbət ediblər.

"Səma" uşaq rəqs ansamblının çıxışını izləyən dövlətimizin başçısı və xanımı ansamblın üzvləri ilə xatirə şəkilləri çəkdiriblər. Daha sonra prezident İlham Əliyev Qız qalasının qarşısındakı meydana Novruz tonqalını alovlandırılıb.

Elxan Süleymanovdan Qarabağ şəhidlərinin ailələrinə Novruz təbriki

Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanov bu rayondan olan Qarabağ şəhidlərimizin ailələrini təbrik edib.

Millət vəkili adından verilən bayram açıqcalarında deyilir: - Özlülərim! Yurdumuza Bahar gəlir. Sizi Baharın gəlişi münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Bu bayramın ölçüyəgəlməz mənə yükdən xəbərdarlıq, hamımız yaxşı bilirlik ki, bu nə qədər gözəl, mənalı bayramdır.

Torpaqlarımızın bir hissəsinin hələ də erməni işğalçıların tapdağı altında inləməyini də unutmurduq. Bir anlıq da olsa...

Və bunu bilmək, yaşamaq çox ağırdır.

Amma mən QƏLƏBƏ qazanacağıma inanıram.

Qoy ərazi bütövlüyümüz uğrunda apardığımız savaşa şəhid olan qəhrəmanlarımızın ruhu şad olsun. Novruz tonqallarımız gur yansın.

Həmçinin, millət vəkili səlahiyyətli nümayəndəsi Dəyanət Musayevdən aldığımız məlumata görə hər il olduğu kimi, bu il də ümumilikdə 80 ailəyə, Qarabağ müharibəsi və 20 yanvar şəhidlərinin ailələrinə Novruz bayramı sovgatları çatdırılıb.

□ Musavat.com

Nazarbayev istefaya getdi

Virtualaz.org RİA "Novosti"yə istinadən xəbər verir ki, Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbayev vəzifəsindən istefa verdiyini açıqlayıb.

Bu barədə Qazaxıstan dövlət başçısı bu gün xalqə televiziya ilə müraciətində bildirib.

Xatırladaq ki, Nursultan Nazarbayev 1990-cı ildən Qazaxıstanın prezidenti vəzifəsini tuturdu.

Prezidentin vəzifələrini müvəqqəti olaraq ölkə parlamentinin spikeri Kasım-Jomart Tokayev icra edəcək.

Nursultan Nazarbayev əlavə edib ki, Qazaxıstanın Respublika Təhlükəsizlik Şurasına rəhbərlik edəcək.

Borca görə axtarışda olan daha 16 nəfər saxlanıldı

Martın 18-dən 19-dək daxili işlər orqanlarında qeydə alınmış cinayət və hadisələr haqqında statistik məlumat açıqlanıb.

Daxili İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, respublikanın daxili işlər orqanlarından gündə 22 cinayətin üstü "isti izlər"lə açılıb. Əvvəlki dövrlərdən bağlı qalmış 16 cinayətin açılması təmin olunub.

Axtarışda olduğuna görə ümumilikdə 41 nəfər, o cümlədən mülki-hüquqi öhdəliklərin icrasından yayınmış 4 nəfər, borclu şəxs qismində axtarışda olan 16 nəfər saxlanılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtariş tədbirləri nəticəsində narkotiklərlə əlaqəli 14 fakt müəyyən edilib.

Əli Əhmədovdan əhaliyə yeni anons

"Əhalinin sosial müdafiəsi istiqamətində addımlar atılacaq"

Hökumətin imkanları artdıqca Prezident İlham Əliyev əhalinin sosial müdafiəsi istiqamətində addımlar atılacaq.

Modern.az məlumatına görə, bunu baş nazirin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədr müavini - icra katibi Əli Əhmədov jurnalistlərə deyib.

Ə.Əhmədov bildirib ki, Azərbaycan artıq qüdrətli bir dövlətə çevrilib: "Hökumətin imkanları artdıqca cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən əhalinin sosial müdafiəsi istiqamətində addımlar atılacaq. Dövlətin imkanları vətəndaşların rifahının yaxşılaşdırılmasına sərf edilir. Azərbaycan hökuməti istəyir ki, vətəndaşlar yaxşı yaşasın. Vətəndaşın yaşayışı, insanların rifahının yaxşılaşdırılması həmişə dövlətin diqqət mərkəzində olub. Bizim üçün ən böyük dəyər insandır".

Baş nazirin müavini vurğulayıb ki, Azərbaycan vətəndaşı dövlətin ən böyük sərvətidir: "İnsana qayğı göstərməkdən ali dəyər yoxdur. Bir müddət öncə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə bütün kateqoriyalardan olan insanların rifahının yaxşılaşdırılması üçün sərəncamlar imzalandı. Dövlət imkanları çərçivəsində vətəndaşların daha yaxşı yaşaması istiqamətində əlavə tədbirlər görülür. Dövlət başçısının sərəncamları ilə əmək pensiyası, minimum əməkhaqqı, müavinətlər artırıldı. Ümumiyyətlə, vətəndaşlara verilən bütün müavinətlər artırılıb".

Yeni Zelandiyada Kraysterc şəhərində yerləşən 2 məsciddə qətlam törədildi, 40 müsəlman öldürüldü. Bunun ardından Londonda "Ashaadibi" məscidində, habelə Finlandiya paytaxtı Helsinkidə yerləşən məscidlərdən birinə ardıcıl hücumlar dünya mediasının diqqət mərkəzindədir. Kraystercdəki hadisə ilə bağlı ilkin açıqlama ondan ibarətdir ki, xristian olan qatil müsəlmanlara kinli olub, olayı bu zəmində törədib.

lum hadisələrin baş verdiyi ərazilərə baxanda görünür ki, orada odlu silahlar açıq şəkildə satılır. Azərbaycanda isə belə bir praktika yoxdur, açıq satışda həmin avtomatik silahlar yoxdur. Ov tüfəngləri və digər silahların satılması tam şəkildə nəzarət altında olmaqla gerçəkləşdirilir. D-xüsusi xidmət orqanları var: "Azərbaycan vətəndaşı ayıq-sayıq olmalıdır. Ermənistanla müharibə şəraitində isə belə bir praktika yoxdur, torpaqlarımız işğal olunub. Ermənistanın terror qruplarının həmin işğal olunmuş ərazilərdə təlim keçmələri də gündəmədir. Bunları nəzərə alaraq Azərbaycan

"Əli İnsanov islah olunmayıb"

Əli Əhmədov: "Əli İnsanovun guya azadlığa çıxmasında hansısa dövlətin xidmətlərinin olması haqqında danışması..."

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı əfv sərəncamı dövlət başçısının humanizm siyasətinin daha bir nümunəsidir.

Modern.az-ın məlumatına görə, bunu baş nazirin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədr müavini - icra katibi Əli Əhmədov jurnalistlərə deyib. Ə.Əhmədov xatırladı ki, məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında sərəncam 400-dən artıq insana şamil edildi: "Bu, prezidentin böyük humanizmindən xəbər verir. Dövlətimizin başçısı müxtəlif qanun pozuntularına yol verdiklərinə görə azadlıqdan məhrum edilən insanları əfv etməklə onların ailələrinə sevinc bəxş etdi. Bu sərəncam birinci deyil, dəfələrlə belə sərəncamlar imzalanıb. Azərbaycan hökumətinin məqsədi insanı cəzalandırmaq deyil, qanunun aliliyini gözləməklə insanı etdiyi səhvədən çəkəndirməkdir. Əgər bu adamlar səhvlərini başa düşüblərsə, prezident humanizmlik göstərir və əfv edir".

Baş nazirin müavini əfv olunan keçmiş səhiyyə naziri Əli İnsanovun verdiyi bəyanata da münasibət bildirib: "Əfv olunan şəxslərdən biri də Əli İnsanovdur. Prezident onu əfv etməklə humanizmiyi nümayiş etdirdi. Təəssüf hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, Əli İnsanov azadlığa buraxıldıqdan sonra fərqli açıqlama verdi. Prezidentin humanizmiyi sayəsində azadlığa çıxan insan gerek belə etməyirdi".

O vurğulayıb ki, azadlığa çıxanlar arasında fərqli dünya görüşünə malik insanlar var, onların hamısı əfv sərəncamını yüksək qiymətləndirdi: "Bu, ən azından insani borcudur. Əgər sənə qarşı yaxşılıq, humanistlik edilibsə, "sağ ol" deməlisən. Amma biz bunu Əli İnsanovdan görmədik".

Ə.Əhmədov əlavə edib ki, hər hansı beynəlxalq təşkilat və ya dövlət Ə.İnsanovun azadlığa buraxılması ilə bağlı Azərbaycan hökuməti qarşısında nə vəsatət qaldırılıb, nə də xahiş edib: "Əli İnsanovun guya azadlığa çıxmasında hansısa dövlətin xidmətlərinin olması haqqında danışması, ən yumşaq şəkildə ifadə etsək, ona edilən yaxşılıqı dərk etməməsi anlamına gəlir. Görünür, Əli İnsanov əfv olunmasına baxmayaraq, islah olunmayıb. Buna çox təəssüf edirəm. Hesab edirəm ki, Əli İnsanov səhvini başa düşər. Etdiyi səhvlər onun üçün nəticə olmalıdır. O, prezidentin humanizmini qiymətləndirməlidir. Əgər qiymətləndirə bilmirsə, bu, onun hansı keyfiyyətlərə malik olduğunu göstərir".

olduğunun ortaya qoyması-nın təsdiqi hesab edir: "Bu gün dünyanın bir nöqtəsində baş verən hadisə başqa bir nöqtəsində əks reaksiya doğura bilər. Bu baxımdan Azərbaycanın xüsusi qurumları yaranmış vəziyyəti mütləq nəzərə almalıdır, amma xüsusən bir hazırlıq ehtiyac olmadığını da düşünürəm".

Sülhəddin Əkbər deyir ki, məscidlər önündə xüsusi postların qurulmasına ehtiyac yoxdur: "Bu gün yük əsa-

Azərbaycanda məscidlər necə qorunur...

Arzu Nağıyev: "Yeni Zelandiyada, Londonda, Finlandiyada törədilən hadisələrin bizim ölkəmizdə baş verməsi üçün heç bir zəmin yoxdur"

Sülhəddin Əkbər: "Azərbaycanın xüsusi qurumları yaranmış vəziyyəti mütləq nəzərə almalıdır"

Londonda isə bir qrup irqçi çəkil və dəyənəklə silahlanaraq məscidin qarşısında dayanaraq müsəlmanlara hücum ediblər. Olay zamanı 1 müsəlman xəsarət alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib. İslam əleyhinə şüarlar səsləndirən qrup avtomobillə hadisə yerindən uzaqlaşdı.

Kraystercdəki qətlim haqda məlumat yayıldıktan az sonra Finlandiya paytaxtı Helsinkidə məscidlərdən birinə ardıcıl hücum olub. Hücumlar zamanı məscidə maddi zərər dəyib. Həmçinin məscidin divarlarına İslam dininin ünvanına ağır təhqirlər yazılıb.

Artıq bu kimi xəbərlərə bir növ alışmışıq. Çünki belə olaylar mütəmadi olaraq baş verir. Hər kəsin gözü qarşısında müqəddəs yerlər qan çanağına çevrilməkdədir.

Azərbaycanda da zaman-zaman məscidlərdə qanlı olaylar baş verib. 2008-ci ilin avqustunda "Əbu-Bəkr" məscidində atılan 2 qumbaranın partlaması nəticəsində 3 nəfər ölüb, 5 nəfər yaralanıb, 2014-cü ildə Bakının Qaraçuxur qəsəbəsində yerləşən "Cümə" məscidi içlərində "PKK" terror

təşkilatının yandaşlarından olan şəxslər tərəfindən yandırılmışdı.

Azərbaycan cəmiyyətinə xas olmayan, pislənən və təhlükəli hadisələrin qarşısının alınması üçün 2015-ci ildən başlayaraq ölkə ərazisindəki bütün məscidlərdə videokameralar və təhlükəsizlik sistemləri quraşdırılıb. Həmin günlərdə Yaxın Şərqdə məscidlərdə baş verən olaylar ciddi şəkildə müsəlman dövlətlərini narahat etməyə başlamışdı. Azərbaycanda geniş dini tədbirlər olanda, Aşura günü, Qədr gecəsi, mövlud mərasimləri zamanı hüquq-mühafizə orqanları təhlükəsizliyi qoruyurlar. Yeni Zelandiyada, Böyük Britaniya, Finlandiyada son 1 həftə ərzində baş verənlərdən sonra adi günlərdə də belə mühafizənin olması zərurəti varmı? Ümumiyyətlə, məscidlərin qarşısında xüsusi təhlükəsizlik postlarının qurulmasına ehtiyac varmı?

"Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandıran təhlükəsizlik üzrə ekspert Arzu Nağıyev düşünür ki, bu gün Azərbaycanda global miqyasda məscidlərin təhlükəsizliyinə təhdid yoxdur: "Mə-

gər tərəfdən, məlum hadisələri törədən şəxslər lap əvvəldən sosial şəbəkələrdə öz fikirlərini dolay yolla da olsa ictimaiyyətə çatdırırlar. Yeni hadisəni törətməzdən əvvəl bu haqda dolay məlumatlar yayırlar. Terror aktlarının törədilməsi səbəbləri var. Terror törədənlər özlərinin hansı qruplaşmaya aidiyyətlərini, kimliklərini gizlətmirlər. Terror xof yaratmağa hesablanan addımdır. Azərbaycan böyük dövlət deyil, ölkədəki bütün dini icmalara nəzarət olunur. Məscidlərə qarşı aparılan terror, qorxutma kampaniyası əsasən qeyri-müsəlmanlardır. Azərbaycan tolerantlıq, multikultural dəyərlər məsələsində etalonudur. Azərbaycanda dini baxışlara görə təqib-təzyiq ənənəsi demək olar ki, yoxdur. Belə hallar dövlət rəhbərliyi, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi, Dini Məsələlər üzrə Dövlət Komitəsi, yerli icra orqanları tərəfindən müsbət hal kimi qarşılanmır. Yeni Zelandiyada, Londonda, Finlandiyada törədilən hadisələrin Azərbaycanda baş verməsi üçün heç bir zəmin yoxdur".

Arzu Nağıyev deyir ki, Azərbaycanda marağı olan

vətəndaşı diqqətli olmalıdır, ehtiyatı əldən verməməlidir. Məscid, sinaqoq, kilsə Allah evidir. Onun qarşısında post qurmaq elə də uyğun deyil. Azərbaycanda məscidlərdə binəyi-qədimdən alaqaçı olmayıb. Məscidin qapısı Allahın evi olaraq həmişə hər kəsin üzünə açıqdır. Ehtiyatı əldən vermək olmaz, amma eyni zamanda xüsusi tədbirlərə də ehtiyac yoxdur".

Təhlükəsizlik üzrə ekspert, partiya sədri Sülhəddin Əkbər isə düşünür ki, dünyada gedən proseslərə xüsusi diqqət yetirilməli, müvafiq qərarlar verilməlidir: "İllərdir deyirəm ki, regionda, dünyada gedən proseslər nəzərə alınaraq Azərbaycanda terror təhdidinə qarşı tədbirlərin səviyyəsi yüksəldilməlidir. Profilaktik tədbirlər görülməli və daimi hazırlıq vəziyyəti olmalıdır. Dünya bu gün böyük bir şəhərə çevrilib. Bir məhləsində belə hadisə baş verirsə, bu o deməkdir ki, başqa bir məhləsində də baş verə bilər".

Sülhəddin Əkbər Zelandiyada baş verən hadisənin ardından Hollandiyada da oxşar olayın qeyd alınması-nı məsafələrin nisbi məsələ

Yeni Azərbaycan Partiyası icra katibinin müavini, deputat, Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov "Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandırır. Hakim partiyanın funksioneri sabiq səhiyyə naziri Əli İnanovun səsləndirdiyi fikirlər, həmçinin parlament seçkiləri, müxalifətlə dialoq mövzularında ilginç açıqlamalar verir.

- Siyavuş bəy, yaqın ki, keçmiş partiyadaşınızın, hakim partiyanın rəhbərliyində təmsil olunmuş sabiq səhiyyə naziri Əli İnanovun iddialarının sıradan məsələ olmadığını düşünürsünüz. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Əvvəla, o, cənab prezidentin humanist siyasətinin nəticəsində azadlığa çıxıb. Hesab edirəm ki, bu məsələ dəyərləndirilməlidir. Birincisi, ona görə ki, indiyə qədər kifayət qədər insan verilən əfv sərəncamı ilə azadlığa buraxılıb. Elə ümummilli lider hakimiyyətə gəldikdən sonra 30 mindən artıq insan əfv sərəncamı ilə azadlığa çıxıb, o cümlədən 11 amnistiya aktı olub. Bu amnistiyalar da kifayət qədər insanlara tətbiq olunub. Sonuncu amnistiya da aktı Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə verilmişdi, o da 10 min nəfərə şamil olundu. Yeni hər bir insan bunları dəyərləndirməlidir. Bunlarla bağlı həbsdəki insanların həm qohum-əqrəbası, həm yaxın ətrafı dəfələrlə cənab prezidentə, o cümlədən hüquq müdafiəçilərinə, ayrı-ayrı qurumlara müraciət ediblər. Bu müraciətlərdə də xahiş ediblər ki, həmin insanların səhhəti, yaşı və s. nəzərə alınsın, Əfv Komissiyası da baxıb, onlar azad olunub. Bu cür hərəkətlərlə o insanlar digər əfv gözləyənlərin qarşısını almaq məqsədi daşıyır. İstəyirlər ki, özlərinin siyasi oyunlarına onları da qatsınlar. Məsələn, mən baxıram ki, çoxları bundan sui-istifadə edir. Elə götürək Əli İnanovu... Vaxtilə bütün çıxışlarında mütəmadi olaraq Qərbi, Avropanı, o cümlədən Amerikanı erməni lobbisi ilə birləşib Azərbaycan müxalifətinin maliyyələşdirilməsi və Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin pozulması üçün pul ayırmaqda ittiham edirdi. İndi deyir "demokratik Qərb və güclü Amerika". Bəs, onda Amerika, Qərb yerində deyildi? Özü də bu fikirlər çox uzaq zamanda yox, 1999-cu, 2001-ci ildə deyilib. Yaxud müxalifət liderləri ilə bağlı ən təhqiramiz ifadələr onun tərəfindən səsləndirilib. İndi müxalifətlə həmrəylik haqqında bəyanatlar verir. Yaxud jurnalistlərə qarşı ən böyük həqarət onun tərəfindən olub. Özü də öz səsi, videosu ilə həmin hərəkətlər cəmiyyətdə mövcuddur. İndi deyir bütün qapılarım jurnalistlərə açıqdır. Bütün bunlar onu göstərir ki, bu hərəkətləri

candan heç kəs uzaqlaşdırmır, yaxud da kiməsə qarşı təzyiq yoxdur. Ancaq o adamların hamısı törətdikləri əməllərə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Bu gün

Azərbaycan Respublikasının qarşı hər hansı bir addım atacağısa, qarşısında bizi gö-rəcəkdir.

- Yuxarıda dediniz ki, parlament seçkiləri gözlənil-

məhbüs adlandırılanlar, beynəlxalq təşkilatlara adları gedib çıxanların hamısının azadlığa buraxılması və bu məsələnin qapadılması realdır?

- Mən ömrü boyu bu mə-

dürmə ki, ölkə əhəmiyyətli məsələlər birgə müzakirə olunsun?

- Daim demişəm ki, biz dialoqa hazırıq. Bilirsiniz ki, YAP-da dialoq komissiyası

"YAP-dan qopmalar ola bilməz"

Siyavuş Novruzov: "Mən Əli İnanovdan nə küsmüşəm, nə də barışıram"

tam siyasi məqsədlərə xidmət edir.

- Əli İnanov çox iddialıdır. Özü də söhbət bir naşə gəncin iddiasından getmir, 73 yaşlı, kifayət qədər təcürübəli, yetkin və vaxtilə hakimiyyətin əsas fiqurlarından olmuş birisindən gəlir...

- Elə təxminən eynidir.

- Bəlkə eks-nazir cəmiyyətdə, yaxud hakimiyyət daxilində ona kimlərsə "stavka" edəcəyinə ümid etdiyi üçün belə iddialı davranır, ola bilməzi?

- Onlar hamısı xülyadır.

Bu gün nə Qərbi azərbaycanlılar - hansı ki, onların adını hallandırırırlar... Qərbi azərbaycanlılar hamısı bu gün cənab prezidentin, dövlətin ətrafında birləşiblər, tam gücü və qüvvəsi ilə dəstəkləyirlər, ölkədə həyata keçirilən islahatlarda yaxından iştirak edirlər. O, elə əvvəl də belə xülyadaydı ki, hansısa hallar baş verəcək. Amma insan özü öz fəaliyyətini qiymətləndirməlidir ki, insanlar nəyə görə onu dəstəkləməlidir? Sən Azərbaycan vətəndaşlarının rifahı, həyata keçirilən islahatlarla bağlı Heydər Əliyevdən daha çoxmu addımlar atmısın? Yaxud prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən çox böyük islahatları görməmək... Hətta müxalifətdəki gənclər də, bloggerlərin böyük əksəriyyəti də bu gün atılan addımları dəstəkləyir, istəyir Qərbdə yaşayan, istəyir burda olanlar. Əksər siyasi partiyalar, QHT-lər bu məsələlərdə dəstək verirlər. Bu, bəlidir. Ona görə də onun dedikləri hamısı xülyadır. Bilirsiniz, insan gerek öz vəziyyətini dəyərləndirsin. Əgər dəyərləndirmirsə, növbəti uçuruma gedir.

- Əli İnanov qəti şəkildə bəyan etdi ki, Azərbaycandan heç yerə getmək fikrində deyil və siyasi mübarizə aparacaq. Ola bilməzi günün birində YAP-dan qopmalar olsun?

- Qəti şəkildə YAP-dan qopmalar ola bilməz! Çünki YAP cənab prezidentin ətrafındadır və öz sədrinin siyasətini müdafiə edir, təbliğ edir. İkinci tərəfdən, siyasi baxışlarına görə Azərbay-

də cənab prezidentin humanist siyasəti nəticəsində azadlığa çıxıblar.

- Eks-nazir sabah parlament, ya da prezident seçkilərinə qatıla bilməzi?

- Hələ ölkədə seçki yoxdur. Parlament seçkiləri qanunvericiliyə uyğun olaraq il yarımından sonra keçiriləcək. Bilirsiniz ki, prezident seçkiləri 7 illikdir. Elə keçən il keçirilib. O baxımdan Azərbaycanda bir seçki yoxdur. Amma istənilən Azərbaycan vətəndaşı seçkidə iştirak edə bilər, bu, onun hüququdur. Amma elə birinci mərhələdə 40 min imza toplayıb prezidentliyə namizədliyi, yaxud 500-dən imza toplayıb deputatlığa namizədliyi irəli sürmək lazımdır. Mən inanmıram ki, o insanlar bu qədər imza toplaya bilsin.

- Söhbət Əli İnanovdan gəlir?

- Təbii. Konkret olaraq.

- Keçmiş nazirin seçkilərə qatılması üçün hüquqi problemlər qalır?

- Gərəkdir, müraciət etsin, məhkəmə qaydasında məhkumluğu götürülsün.

- Sərt açıqlamaları, iddiaları ona problem yarada bilməzi?

- Azərbaycanda azad fikrə, azad sözə, azad ictimai-siyasi fəaliyyətə görə heç kəsə qarşı heç bir təzyiq yoxdur. Təzyiq olsa, neçə partiya rəhbərləri var, istənilən seçkidə namizəd kimi iştirak edirlər, fəaliyyət göstərirlər, mitinq və nümayişlərini də keçirirlər. Onlara qarşı heç bir təzyiq yoxdur.

- Siyavuş bəy, hakim partiyadan Əli İnanovun sabiq partiyadaşları ona "keçmiş olsun" deməyə gedərsə, onlara münasibət necə olar?

- Belə şey ola bilməz, mümkün də deyil.

- Yəni heç kim getməz?

- Təbii ki. Onlar hamısı onu tanıyır. Vaxtilə bir yerdə olublar və gözəl bilirlər ki, onun fəaliyyəti nədən ibarətdir.

- Belə çıxır ki, siz də Əli İnanovla heç vaxt barışmazsınız?

- Söhbət barışib-barışmamaqdan getmir. Mən Əli İnanovdan nə küsmüşəm, nə də barışıram. Əgər bu gün kimsə Azərbaycan dövlətinə, dövlət siyasətinə,

"Əgər bu gün kimsə Azərbaycan dövlətinə, dövlət siyasətinə qarşı hər hansı bir addım atacağısa, qarşısında bizi gö-rəcəkdir"

mir. Bəziləri yenə də o fikirdədilər ki, iqtisadi islahatların davamı olaraq siyasi islahatlara gedilsə, faydalı olar. Bu mənada növbədənəkar parlament seçkilərinin keçirilməsi təklifi səslənir. Hakim düşüncə bununla bağlı nə düşünür?

- Yenə deyirəm, növbədənəkar parlament seçkiləri o halda ola bilər ki, parlament öz-özünü buraxmalıdır, yaxud referendum çağırılmalı, Konstitusiyada dəyişiklik olmalıdır. Qalan halda parlament seçkilərinin keçirilməsinə qanunvericilik yol vermir!

- Bəs, qanunvericiliyə düzəliş edilməsi istiqamətində addım atıla bilməzi?

- Bugünkü gündə elə bir şey yoxdur. Zərurət də yoxdur.

- Prezidentin yaxın aylarda növbəti əfv sərəncamını imzalayacağı barədə nikbin məlumatlar dolur...

- Təbii ki, indi komissiya mütəmadi şəkildə fəaliyyət göstərir. Müraciətlər daxil olur və baxılır. Burada bir neçə amil nəzərə alınır. İlk növbədə o insanlar törətdiyi əməllərdən peşmançılıq keçirdikdə, himayəsində az yaşlı uşaqlar, yaxud qoca olduqda... Qadınlara çox böyük üstünlük verilir. Müəyyən yaş həddini keçən insanlar var ki, onların azad olunmasına baxılır. Yeni cəmiyyət üçün ictimai təhlükə törətməyən insanların əfvi mütəmadi olub, bundan sonra da davam etdiriləcək.

- Hüquq müdafiəçilərinin siyahısında olanlar, siyasi

sələ ilə razı olmamışam, Azərbaycanda heç kəs siyasi baxışlarına görə həbs olunmayıb. Bir qrup insan qəsdən populyarlaşmaq, yaxud xaricdə özünə sığınacaq almaqdan ötrü qanunları pozub. Qanunları pozduğuna görə də kimliyindən asılı olmayaraq, hər kəs qanun qarşısında cavab verməlidir, istər YAP, istər Müsavat, istər AXCP, istər ASDP, istər Ana Vətən üzvü olsun. Peşə fəaliyyəti də həmin kimi. Peşə fəaliyyəti heç kəsə üstünlük vermir. Biri müəllim, biri həkim, biri jurnalistdir, başqası partiya funksioneridir. Peşəsi heç kəsə icazə vermir ki, qanunu pozsun və xüsusi statusa malik olsun. Bu baxımdan da həmin insanlar qanunu pozublar. Eləsi var ki, mən 30 ildir siyasi fəaliyyətlə məşğulam, o adamı tanıyıram. Amma onun da adını siyahıya salıblar. Yaxud kimsə kiminsə haqqında təhqiramiz yazı yazıb, həmin təhqirə görə həbs olunbsa, onu da siyahıya qeyd ediblər. Belə hallar var. Amma əgər islah olunublarsa, haqq yoluna qayıdıblarsa, təbii ki, Allah qapılarını açsın və cənab prezident də sərəncam verib onları azadlığa çıxmasına hüquqi əsas yarada bilər.

- Siyavuş bəy, İlanov Çərşənbə günündə danışırıq. Novruz bəy bayramıdır. Bu mənada addım olaraq hakim partiyanın müxalifətlə böyük bir dialoqu keçirilə bilməzi? Mümkün-

var, prezidentin köməkçisi Əli Həsənov bu proseslərə rəhbərlik edir, o komissiyanın sədridir. Biz həmişə istənilən mövzunu, istənilən məsələni müzakirə etməyə hazırıq. Konkret. Özü də mətbuat üçün müzakirə yox, konkret paket, təkliflər halında istənilən məsələ qoyula, müzakirə aparıla bilər.

- Yəni siz müxalifətçiləri qaragahınızda gözləyirsiniz?

- Yox, istənilən müraciətlər daxil ola bilər, bir yerdə oturub müzakirə edə bilərik. Keçən dəfə bir neçə proses oldu. Amma bir sıra siyasi partiyalar heç bir səbəb göstərmədən bəhanə edərək, burada iştirak etmədilər. Çünki onlara tapşırıq verilməmişdi ki, orada iştirak etməyin, onlar da həmin xarici dairələrin tapşırığına əsasən, iştirak etmədilər. Bəli, gələ bilər ki, təklifini irəli sürə bilər ki, bu məsələlərin müzakirəsini istəyirik, siyahı tərtib olunardı, müzakirə olunacaq məsələlər müəyyənləşdirilərdi, hər bir partiya öz təklifini verə bilər. Elə məsələlər var ki, prezidentin fərmanı, sərəncamı ilə, elə məsələlər var ki, Milli Məclisin qanun qəbul etməsi ilə, eləsi var ki, qarşılıqlı münasibət əsasında həll olunur.

- Günün birində ola bilməzi ki, prezident müxalifət partiyalarının rəhbərləri ilə görüşə, onlarla fikir mübadiləsi apara bilər?

- Təbii ki. Partiyalar ona müraciət etməlidir və o müraciət əsasında da cənab prezident onlarla görüşə bilər. Düzüdü, bu, prezidentin səlahiyyətidir, mənim səlahiyyətim deyil. Mən bu haqda danışmaq hüququna da malik deyiləm. Çünki bu sahə üzrə prezidentin köməkçiləri var, bunu onlar deyə bilərlər. Mən bir partiya funksioneri kimi onu deyə bilmərəm ki, YAP dialoqa həmişə hazırıdır.

- Lap yaxşı. Yəni müxalifət istəyirsə ki, Məhəmməd Əmin Rəsulzadəyə abidə qoyulsun, bunu dövlət başçısı ilə görüşdə də deyə bilərlər və...

- Təbii ki. Bir sərəncamlaq məsələdir de bu...

□ EİSAD PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

"Allah eləməsin, mən də onun yerində olsaydım..."

Maksim Musayev: "O gün hesabladım, bu adam 5 min sutkadır ki, evindən, eşiyindən, ailəsindən, qohum-əqrəbasından kənarda qalıb"

Sabiq deputat, YAP-ın qurucularından biri olan Maksim Musayev ötən həftə "Yeni Müsavat"a verdiyi müsahibədə keçmiş silahdaşı, eks-səhiyyə naziri Əli İnsanovla bağlı gözləntilərini bölüşmüşdü. O demişdi ki, martın 22-də 73 yaşlı tamam olacaq Ə.İnsanovun azadlığa buraxılmasını arzular. Eyni zamanda keçmiş nazirin müxalifətə qoşulmasına da istisna etmişdi. "Onu tanıyan biri kimi onun müxalifətə qoşulacağına qətiyyənlə inanmıram. İnsanovu kənardan kimsə nəyəyə yönləndirə bilər? Digər tərəfdən, o, həbsxanadan çıxan kimi nəyə müxalifətə qoşulsun ki? Müxalifət sözsüz ki, ətrafını gücləndirmək istəyir. Amma İnsanovun o düşüncədə olacağını qətiyyənlə düşünürəm" - deyərək, M.Musayev bildirmişdi.

Ə.İnsanov prezidentin sərəncamı ilə əfv olundu və elə həbsdən çıxan kimi bəyan etdi ki, siyasətdən getmək fikrində deyil. Həmçinin müxalifətlə əməkdaşlıq perspektivləri barədə danışarkən "bilmək olmaz hələ, kim kimin ətrafında birləşəcək" - deyərək, çox iddialı danışdı. M.Musayevlə budəfəki söhbətimizdə əvvəlcə sabiq nazirin iddiasına reaksiyasını soruşduq.

- Maksim müəllim, siz demisin ki, Əli İnsanov həbsdən çıxandan sonra müxalifətə qoşulmayacaq. Amma özü sizin dediklərinizi təkrar etdi, siyasətdə olacağını bildirdi. Hətta müxalifətin ona qoşula biləcəyi barədə proqnoz verdi. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Mən keçən dəfə deyəmişdim, Əli İnsanov müstəqil fikirləri adamdır. Hər sahə üzrə özünün şəxsi mövqeyi var, istəyir elm, istəyir siyasət, istəyir iqtisadiyyat olsun. Çünki o, təkmil bir insandır. Mən indi zəmin ola bilmərəm ki, hansı mövqeyi tutacaq. Amma mən keçmiş partiyadaşı, deputat həmkarı kimi onun xüsusiyyətlərini bilərəm ki, fikri söyləmişdim ki, onun müxalifətə qoşulacağına inanmıram. Bir də ki, iqtidar da bizim özümüzünküdür, azərbaycanlıdır, bu millətin nümayəndəsidir, müxalifət də özümüzünküdür, millətin seçilmiş oğlanlarıdır. Mən burada iki cəbhəyə bölünmək, onları düşmən kimi qarşı-qarşıya qoymağı xoşlamıram. Niyə? Çünki mən də, elə Əli müəllimin özü də vaxtilə müxalifətdə olmuşuq. Müxalifətlə iqtidar dil tapıb söhbət etməli, məsələlərə aydınlıq gətirməlidirlər. Bir tərəfin fikirlərinə digər tərəf qarşılıqlı şəkildə münasibət bildirməlidir.

- Əli İnsanovla görüşmək imkanınız olubmu?

- Mən Əli müəllimlə görüşməmişəm. Səbəbini deyim: o gün hesabladım, bu adam 5 min sutkadır ki, evindən, eşiyindən, ailəsindən, qohum-əqrəbasından kənarda qalıb. 5 min sutkadır ki, həbsxanada, qazamatda olub. İndi gerek ona imkan verələr ki, adaptasiya olsun, özünə gəlsin, ətrafdakı məsələlərlə tanış olsun. Bəlkə onda elə ideyalar yaranı ki, biz heç o barədə bilmirik. Ona görə də, sözün düzü, əgər görüşü lazımsa, mən onunla görüşə gedəcəyəm. Çünki bu

Ombudsman yerinə iki iddiaçı-vitse-spikerin də adı var

Azərbaycanın insan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) Elmira Süleymanova yaxın günlərdə yola salınacaq. Bu barədə Bakupost.az-a məlumatlı mənbələrdən məlumat daxil olub. Bildirilir ki, önümüzdəki günlərdə ölkə rəhbərliyi E.Süleymanovanın yerinə yeni təyinatla bağlı təklif verəcək.

Saytın əldə etdiyi məlumata görə, 82 yaşlı ombudsmanın yerinə iddialı şəxslərdən ikisinin adı bəllidir: Milli Məclisin vitse-spiketi Bahar Muradova və Konstitusiyaya Məhkəməsinin keçmiş sədri, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin keçmiş hakimi, Konstitusiyaya Məhkəməsinin keçmiş sədri hakim Xanlar Hacıyev.

Qeyd edək ki, E.Süleymanovanın səlahiyyət müddəti 2017-ci martın 5-də bitib. Qanuna görə, yeni ombudsman seçilənə qədər E.Süleymanova səlahiyyətlərinin icrasına davam edə bilər.

Ombudsman seçkisi isə bu qayda ilə həyata keçirilir: Azərbaycan prezident bu vəzifəyə namizədin adını Milli Məclisə təqdim edir. Milli Məclis isə prezidentin təqdim etdiyi şəxsi səsverməyə çıxaraq qərar qəbul edir.

adam 5 min sutka həbsdə qalıb. Balaca məsələ deyil e. Bizi 5 gün nədənsə məhrum edəndə əzab çəkirik, elə deyilmi? Odur ki, özü nə vaxt lazım bilsə, mən görüşə bilərəm.

- Sabiq nazir çox iddialı danışdı. Sizin qəribə gəlmədi ki?

- Bilirsiniz, o, siyasətçidir. Özü də yetkin adamdır, 73 yaşındadır. Danışmalıdır da. Həm də gedib orada restoran-da-zadda gəzməyib ki, o əzabları görüb, məhbus yoldaşları ilə oturub-durub. Bunun yetkinliyi çox-çox genişmiqyaslı və dərinidir.

- Qərbi Azərbaycan toplumu Əli İnsanovun azadlığa çıxmasını, söylədiyi fikirləri necə qarşılayıb?

- Vallah, xəbərim yoxdur. İnanmıram ki, qərbi azərbaycanlılar onun azadlığa buraxılmasından narazı qalsınlar. Yəqin ki, razıdırlar. Bir də ki, bu bölüşdürməni qəbul etmirəm. Bölüşdürürlər, qərbi azərbaycanlılar, naxçıvanlılar, qarabağlılar, şirvanlılar... Bunlar bizim milləti məhv etmək üçün düşünülmüş erməni variantıdır. Mən hər gün Ermənistan mediasına baxıram, erməni dilini unutmamaq üçün, oradakı siyasəti dərinləndirmək üçün. Təbii ki, o siyasət mənim özümdən başqa heç kimə lazım deyil. Bilirəm bu barədə kim maraqlanırsa, kim maraqlanmır. Orada böyük debatlar gedir. Qarabağ erməniləri, İrəvan erməniləri, Martuni erməniləri, Göyçə erməniləri və s. söhbəti gedir. Onlar deyirlər ki, biz bu bölgünü ləğv etməliyik, çünki bizi parçalayır. Eləcə də bu kimi bölgülər digər millətlərdə də var. Mən Rusiyada oxumuşam, orada da müdafiə etmişəm, onların da xüsusiyyətlərini bilərəm. Həmçinin gürcülərlə də işləmişəm, onlar da belə bölgülər aparır. Yəni belə məsələləri yığırdımlara gəldikdə, sizə bir söz deyim, Əli İnsanov həbs ediləndə Qərbi Azərbaycandan olan bir neçə akademik televiziya-da birbaşa onun üzünə durdu. Üçü də qərbi azərbaycanlı idi, elə deyilmi?

- Hesab olunur ki, Əli İnsanovun həbsdən sonra ən böyük zərbə elə Qərbi Azərbaycan toplumuna dəyib...

- Ay sağ ol. Onun üzünə nəçə nəfər qərbi azərbaycanlı durub, bunu da unutmamaq olmaz.

- Amma bəzən belə fikirlər də səslənir ki, qərbi azərbaycanlıların ağsaqqalı Əli İnsanovdur...

- Qətiyyənlə! Qətiyyənlə! Birincisi, qərbi azərbaycanlıların arasında belə bir tendensiya olmayıb ki, biz belə edirik, ya elə edirik. Bunlar artıq şeylərdir. Onsuz da kimin hansı qüvvəyə malik olduğu bəllidir. Artıq o dövr getdi.

- Keçmiş nazir azadlığa çıxmasına görə ABŞ və Avropa-ya təşəkkür etdi. Bildirdi ki, guya Azərbaycan prezidentini onu buraxmağa məcbur olub. Razılaşsınız mı?

- Mən də o fikirləri eşitdim. Demək, o, nəse bilirmiş ki, elə deyib.

- Deməli, siz də eyni fikirdəsiniz?

- Başqa cür nə düşüncək olar ki? Bir də yəqin cənab prezident bilib ki, azad etmək lazımdır. Cənab prezidentin burada imzası varsa, demək, rolu olub, bunu kənara qoymaq olmaz. ABŞ və digərləri sözünü deyiblərsə və həqiqətən də müdafiə ediblərsə - bu barədə mənim məlumatım yoxdur əlbəttə - sağ olsun hamısı. Amma sərəncamı imzalayan prezidentdir.

- Belə çıxırmı ki, Əli İnsanovun keçmiş komandadaşları, hakimiyyət nümayəndələri ilə barışmaq fikri yoxdur?

- Mən inanmıram. Allah eləməsin, Allah eləməsin, mən də onun yerində olsaydım, bu hakimiyyətin bezi adamları ilə heç bir kompromisə girmərəm. Mən onu düz başa düşürəm və düzgün mövqedə olduğunu da təsdiq edirəm. Həqiqətən də nə təhər olur, yüksək vəzifələrdə kreslodə oturmuşunuz... Sabah, birgün ola bilər ki, onlar üçün də belə variant əmələ gələ bilər, Allahın işini bilmək olmur. Ona görə də gerek bir-birimizin qayğısına qalaq. Əks təqdirdə, vəziyyət daha da pisləşə bilər. Burada şəxsi mənafe, pul, vəzifə güdmək milləti məhv edir.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

NOVRUZ BAYRAMINIZ MÜBARƏK!

Bu əziz bayram günlərində hər evə, hər ailəyə, hər bir Azərbaycan vətəndaşına bayram ovqatı və sevinc arzulayırıq!

AVR MED

Sarı paltolu kişiye ümid...

Samir SARI

Deyir, adamı geyiminə görə qarşılayarlar, ağına görə yola salarlar. Bunu müdrik kişilərdən biri deyib, çox haqlıdır. Amma bəzən istisnalar da olur, adamı başqa gözləntilərlə qarşılayırlar, gözlədiklərini görmür, suya-buza dönürlər.

Məsələn, o gün jurnalistlər sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanovu türmənin qabağında ad-sanına görə qarşıladılar, geyiminə və ağına görə yola saldılar.

Artıq neçə gündür, bu söhbət, türkün sözü, sonuna varmır.

Ancaq maraqlı detallar da oldu. İki daşın arasında jurnalistlər və onların informatorları sabiq nazirin geyidi paltopapaq-şərfin markasını, qiymətini haradan dəqiqliyi ilə öyrəndilər, bu Novruz tonqalına and olsun, mat qalınası işdir. Sonra da deyirlər, ay "Mossad" belə işləyir, Mİ-6 elə çalışır... Bizim jurnalistlər də bir şeylər bacarıbmışlar. Maşallah.

Çoxumuz "Valentino" brendini bəlkə də TV reklamlarından bilirdik, amma ağılımıza gəlməzdi ki, İnsanov bu brendin 3100 dollarlıq sarı paltosunda çıxacaq, hələ bu paltonu 350 dollarlıq "Lardini" şərfi və ya 253 (rəqəmdə dəqiqliyə fikir verin) dollarlıq "Rokford" kepkası müşayiət edəcək. Nə ecbəsbə sabiq dustağın ayaqqabısı yaddan çıxıb. Əl-əlbət, onların da 3-5 yüz dollarlıq qiyməti olub. İnsanov "Sədərək"də satılan 30 manatlıq Çin (satıcılar bəzən alıcıları çaşdırıb tovlamaq üçün "Pekin malıdır" deyirlər) ayaqqabısında çıxmıyacaqdı ki...

Təbii ki, içəridən daha sadə, gözə çarpmayan libasda çıxmaq da olardı. Məsələn, 300 manatlıq paltoda, 50 manatlıq kepkada (ya da kepkasız), 65 manatlıq şərfdə.

Elə olsaydı, onda sabiq nazirin geyim-kecimi çox gözə çarpmazdı. Əksinə, jurnalistlərlə ilk canlı təmasında verdiyi mesajlar barədə söhbət daha geniş diqqət görərdi.

Hərçənd o xüsusda da polemika davam edir. İnsanov "oğru qanunları"na hörmətini izhar edib və hazırda bu, onun ağılının, düşüncəsinin məhsulu kimi təqdim olunur.

Əslində sabiq məhkumun məhbəsdən bahalı geyimdə çıxması və o cür sözlər danışması bir çox ictimai fəalları beynində ciddi təbəddülatlara səbəb olub ("təbəddülat" pis söz deyil, "dəyişiklik" deməkdir, savadlı görünmək üçün elə yazıram).

İndi onların bəziləri fikirleşirlər ki, nəhayət, əsl Əli gəlib çıxıb, onu dəstəkləmək lazımdır. "Əsl Əli" deyərkən, fəallar Əli Kərimlinin və ya Əli Əliyevin liderliyinə şübhə ifadə etmirlər, sadəcə, bir var, kasıb Əlini dəstəkləsinlər, bir də var, içəridən 3100 dollarlıq paltoda çıxan varlı-hallı Əlini.

Dünən biri sosial şəbəkədə yazıb ki, "müxalifət gəlib mənə qoşulsun" deyən İnsanova qoşulmaq fikrindədir. Düzdür, bunu yazanın bir az itoynadanlığı var, amma əmin ola bilərsiniz ki, hazırda müterəddid (bu söz də "təbəddülat"ın xanəsinəndir) durumda olan bir xeyli köhnə və yeni fəal bu cür düşünür.

Görərsiniz, "Valentino"nun ətəyinə qısılmaq, "Rokford"un altında bulunmaq istəyənlər çox olacaq. Çünki artıq "kasıb müxalifətçilik" erası bitib. Dünyanın hər yerində siyasətlə pullu adamlar məşğul olur. Adicə divara kağız, şəkil yapışdırırlar, şüar qışqırırlar, mediada və ictimaiyyət arasında təbliğat aparırlar bir etək pul verirlər. Bizdə isə bu işləri uzun illərdir ki, gənc fəallar müftə-müsəlləm gördürürlər (hərçənd onlara da yağlı vədlər verilir). Nəhayət, bizdə də siyasətlə pullu adamlar məşğul olsalar və hər seçkidə ortaya 10-15 milyon pul qoysalar, gənc fəallar da bir şey qazanarlar, "Valentino"dən olmasa da, heç olmasa, "Binə"dən geyinlər.

Amma ola bilər ki, sabiq nazir bir müddətdən sonra görəcək ki, 39-42-ci paralellərdə siyasətlə məşğul olmaq maraqlı, perspektivli, eləcə də hörmətli peşə deyil, çəkiləcək öz inziyasına, guşənişin olacaq. Bax, onda sarı paltonun ardınca gədənler umsuq durumda qalacaqlar.

Bu ölkədə artıq çoxdan xilaskar "ağ atlı oğlan"a ümid bəsləyən olmasa da, hərdən okean o tayından gələcək nərinci qalstuklu kişiye, bəzən də "milli Saakaşvili"yə güvənənlər olub. Sarı paltolu kişiye hazırkı pərəstiş də o cümləyəndir.

Görək, nə olur, necə olur. Hər halda, maraqlı olacaq...

P.S. Bu heyndə qonşu otaqdan "Ömür keçdi, gün keçdi" mahnısının sədaları gəlir və müəllif nəyin maraqlı olacağı barədə fikrini tamamlaya bilmir.

Azərbaycan prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin 2017-ci ildə ABŞ-a səfəri zamanı prezident Donald Trampa yanlış məlumat verməsi barədə irəli sürülən iddialarla bağlı açıqlama verib.

AzərTAc-in xəbərinə görə, Əli Həsənov bildirib ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin 2017-ci ildə ABŞ-a səfəri zamanı prezident Donald Trampa yanlış məlumat verməsi barədə "The Washington Post" qəzetində çalışan jurnalist Bob Woodwardın "Fear: Trump in the White House" kitabında əks olunmuş iddialar tam yalan və saxtadır: "Prezident İlham Əliyev və prezident Donald Tramp arasında cəmi bir dəfə - ABŞ-da keçirilmiş son prezident seçkilərindən dərhal sonra telefon danışığı olub, söhbət zamanı iki dövlət arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb".

Prezidentin köməkçisi deyib ki, 2017-ci ilin sentyabrında BMT Baş Assambleyasının 72-ci sessiyasının açılışında iştirak etmək üçün ABŞ-a səfəri zamanı prezident İlham Əliyevin ABŞ-ın dövlət başçısı ilə görüşü pro-

"Müəllifin fantaziyasından başqa bir şey deyil" - Əli Həsənov

"Xaricdəki anti-Azərbaycan dairələr davamlı şəkildə Azərbaycana qarşı "qara piar" kampaniyası aparan "The Washington Post" nəşrinin əməkdaşı vasitəsilə ölkəmizin beynəlxalq imicini ləkələməyə cəhd göstərirlər"

tokol xarakteri daşıyıb, həmin zaman heç bir söhbət olmayıb, yalnız foto-video çəkiliş həyata keçirilib: "Buna görə də kitabda həmin görüşdə Azərbaycan prezidentinin cənab Donald Trampa guya Çin Xalq Respublikasının Əfqanıstanda iqtisadi fəaliyyəti

ilə bağlı hər hansı məlumat verməsi barədə irəli sürülən iddia "fake" informasiyadır və müəllifin fantaziyasından başqa bir şey deyil".

Əli Həsənov bildirib ki, ümumiyyətlə, Azərbaycan xarici siyasət məsələlərində yalnız öz milli maraqlarını

rəhbər tutur və heç vaxt başqa ölkələr arasında siyasi, iqtisadi, humanitar və digər əlaqələrə müdaxilə etmir: "Görünür, xaricdəki anti-Azərbaycan dairələr indi də davamlı şəkildə Azərbaycana qarşı "qara piar" kampaniyası aparan və "fake" xəbərlər üzrə ixtisaslaşmış "The Washington Post" nəşrinin əməkdaşı vasitəsilə ölkəmizin beynəlxalq imicini ləkələməyə, onun Çin Xalq Respublikası və Amerika Birləşmiş Ştatları ilə inkişaf edən əlaqələrinə xələl gətirməyə cəhd göstərirlər. Əminliklə deyə bilərik ki, belə çirkin əməllərin müəllifləri heç vaxt öz məqsədlərinə nail ola və Azərbaycanla tərəfdaşları arasında əlaqələrə zərbə vura bilməyəcəklər".

Avropa İttifaqı ilə gözlənilən saziş-mane olmağa cəhdlər ola bilər?

Elxan Şahinoğlu: "1994-cü ildə Qərb şirkətləri ilə "neft kontraktı" imzaladıqda şimaldakı siyasi mərkəzlər Azərbaycanı qarışdırmaq istədilər..."

Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında strateji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanmasına hazırlıqlar davam etdirilir. Məlumatlara görə, tərəfdaşlıq sazişi Aİ-Azərbaycan münasibətləri tərəflərin razılaşdırdıqları proqram üzrə davam edir. Lakin ekspertlər bildirir ki, Avropa İttifaqı ilə strateji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanması böyük ehtimalla bu ilin may ayında baş tutmayacaq.

Amma sazişin imzalanması üçün yekun sənədin razılaşdırılması haqqında bir sənədin imzalanması mümkündür. Yeni sənədin əksər bəndləri razılaşdırıldığı, bir neçə strateji bəndlər isə hələ qaldığından qarşılıqlı təkliflərin üzərində işlər gedir. Böyük ehtimalla imzalanması nəzərdə tutulan tərəfdaşlıq sazişi bu ilin payızında imzalanacaq. May ayı üçün isə ümumi razılaşdırılmış məqamların bir daha gözəndən keçirilməsi, komitələrin işinin yekunlaşdırılması razılaşdırılmış məqamlar üzrə protokolların tərtibi prosedurları yekunlaşacaq. Sazişin imzalanması vaxtı yaxınlaşdıqca, Azərbaycana qarşı təzyiqlər arta, hansısa təxribatlar təşkil edilə bilərmi? Yaxın qonşuluğumuzda olan iri dövlətlərdən Azərbaycanın bu sazişi imzalamasının qarşısını almaq üçün addımlar ata bilərmi?

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanla Avropa İttifaqı bu il strateji sazişi imzalayacaqlar. İllərdir gedən danışıqların sona çatdırılmasını həm Brüssel, həm də Bakı istəyir. Sazişin bəndlərinin əksəriyyəti razılaşdırılıb. Bu saziş həm Avropa İttifaqının, həm də Azərbaycanın maraqlarına xidmət edəcək. Sazişin imzalanacağı gün yaxınlaşdıqca Azərbaycana müxtəlif istiqamətlərdən təzyiqlər arta bilər. Hazırda bu təzyiqlər daha çox Rusiyadan istiqamətlənib: "Rusiya Krımı işğal etdikdən sonra Avropa İttifaqı ilə münasibətlərində gərginlik var. ABŞ və Avropa İttifaqı Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edir. Doğrudur, Rusiya Avropaya qaz satır, ancaq Avropa İttifaqı ilə münasibətləri 2014-cü ildən əvvəlki-Ukraynadakı proseslərdən əvvəlki dövrə qaytarmaq istəyir, bu isə indiki şərtlər altında

mümkün deyil. Çünki nə Avropa Krımın işğalını tanıyaçaq, nə də Avropa istəyir deyər Rusiya Krımdan imtina edəcək. Ona görə də münasibətlərdə gərginlik hələ uzun müddət müşahidə olunacaq. Bundan çıxış edən Rusiya qonşuluğundakı dövlətlərin Avropa İttifaqı ilə sıx münasibətlərinə qısqanclıqla yanaşır.

Eyni zamanda Azərbaycan öz qazını Avropa bazarına çatdıracaq. Bu da Rusiyadakı bəzi mərkəzlərin xoşuna gəlmir. Ona görə diqqətli olmalıyıq. Mərhum prezident Heydər

Əliyev 1994-cü ildə Qərb şirkətləri ilə "neft kontraktı" imzaladıqda şimaldakı siyasi mərkəzlər Azərbaycanı qarışdırmaq istədilər. Hətta müəyyən təxribatlara, terror hadisələrinə cəhd etdilər. Lakin hədəflərinə çatma, Azərbaycana mane ola bilmədilər. Bu dəfə də Azərbaycana mane ola bilməyəcəklər, alınmayacaq, alınmamalıdır. Çünki Avropa İttifaqı ilə saziş imzalandıqdan sonra Brüssel müəyyən qədər Azərbaycanın təhlükəsizliyinə də cavabdehlik daşıyacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Bu ilin yanvarından başlamış siyasi və sosial dəyişikliklər, bəzi müşahidəçilərə görə, 2005-ci ili xatırladır. O dövrün müşahidəçiləri təsdiqləyər ki, iqtidar ciddi reformalara start vermişdi: politik zümrədə canlanma müşahidə olunurdu, siyasi dustaqlar azadlığa buraxılmışdı, parlamentdə müxalif deputatlar vardı, hətta noyabra planlaşdırılan parlament seçkisi daha artıq müxalifətçi namizədin Milli Məclisdə təmsil olunması nəzərdə tutulurdu. Lakin bəzi müxalif qruplar oyunpozanlığı prosesi tormozladı.

görə, siyasi-iqtisadi azadlıqların təmin olunması, peşəkarların idarəetmədə təmsilçiliyi Azərbaycanı inkişaf etdirə bilər. Bu islahatların qarşısındakı Avropa İttifaqı ilə bağlanacaq sazişlə əlaqələndirənlərə gəlincə, deputat bu mülahizə ilə razılaşmır: "Avropa İttifaqı ilə saziş kiçik məsələdir, biz inkişaf yolunu

aloqu təşkil edilməyə, bu prosesin mənası olmayacaq. Ona görə də o rəqabət mühiti yaranmalıdır, islahatlar davam etməlidir".

Deputat Nəsim Məhəməliyev unikal.org-a müsahibəsində bildirib ki, problemsiz ölkə yoxdur: "Azərbaycanın fərqi ondadır ki, burada Azərbaycan xalqının rifahını düşünən və öl-

"Əli İnsanovu Milli Şuraya gətirmək istəyirlər" - iddia Hafiz Hacıyev: "Düşünürəm ki, o, Əli Kərimliyə və Cəmil Həsəniyə qoşulmaz"

Sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanovun həbsdən azad edildikdən sonra ilk müsahibəsi onun müxalifət mövqeyinə keçib hakimiyyətə qarşı mübarizə aparacağı qənaətini yaratdı. Əli İnsanovun siyasi mübarizədə əsasən qərbi azərbaycanlıları ətrafına toparlayacağı proqnozları da verilir.

Əslən Qərbi Azərbaycandan olan Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafiz Hacıyev qeyd olunanlarla bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı. Öncə ölkə prezidentinin böyük əfv fərmanı imzalamasını, həmin fərmanla çoxlu sayda siyasi məhbus adlanan şəxslərin azadlığa qovuşmasını alqışlayan Hafiz Hacıyev qeyd etdi ki, prezidentin atdığı humanist addımdan heç kimin sui-istifadə etməsi yolverilməzdir: "Bəzi özünü "siyasi lider" adlandıranlar iddia edirlər ki, guya bu siyasi məhbuslar Əli Kərimlinin, Milli Şuranın mübarizəsinə görə buraxıldı. Əli İnsanov isə dedi ki, onu Amerika buraxdı. Mən hər iki iddianın düzgün olmadığını vurğulayıram. Bütün məhbuslar məhz İlham Əliyevin humanizminin hesabına azadlığa qovuşdu. Bu cür humanist addıma başqa cür şərh vermək, yumşaq desək, insafsızlıqdır".

H.Hacıyev hesab edir ki, Əli İnsanov siyasətlə məşğul olsa da, Milli Şura kimi qüvvələrlə bir yerdə olmayacaq: "Azərbaycan prezidenti böyüklük göstərdi və Əli İnsanovu azad etdi. Bu alqışa layiqdir. Azərbaycan prezidenti demokratik şərait yaradıb ki, istənilən vətəndaşımız istədiyi halda siyasətlə məşğul olsun. Əli İnsanov da Azərbaycan vətəndaşıdır və siyasi fəaliyyət göstərmək hüququ var. Bundan sonra istər partiya, istər hansısa mərkəz yaratsın, istər fərdi şəkildə siyasətlə məşğul olsun, bu onun şəxsi işidir. Sadəcə olaraq, hər bir fəaliyyət qanunlara əsaslanmalıdır və yəqin ki, Əli İnsanov da fəaliyyətini qanunlar müstəvisində reallaşdıracaq. Kimin kimlə bir yerdə olacağını isə zaman göstərəcək. Bu gün Azərbaycanda bir qrup insan var ki, Əli İnsanovun qapısında növbəyə durublar ki, onunla görüşüb bir yerdə olduqlarını desinlər. Məsələn, Milli Şuranın rəhbərliyinə daxil olan şəxsləri, Əli Kərimlini, Cəmil Həsənlini, Gültəkin Hacıbəyliyi deyə biləm. Onlar istəyirlər ki, Əli İnsanovu öz tərəflərinə çəksinlər, Milli Şuraya gətirsinlər. Lakin mən hesab edirəm ki, bu mümkün olan deyil. Düşünürəm ki, Əli İnsanov ağsaqqal vaxtında gedib Milli Şuraya, Əli Kərimliyə, Cəmil Həsəniyə qoşulmaz. O, bundan sonrakı həyatını vətənin inkişafına xidmət edən ideyaları hakimiyyətə təklif etsə, mənəcə, bu xalqa ən yaxşı xidmət olar. Əli müəllim dövlətçiliyi sadıq olmalıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

İqtidarın opponenlərini həbsdən buraxmasının səbəbi

Asim Mollazadə: "Keçmişdən qurtulub, yeni idarəçilik sistemi gətirməliyik"

Bugünkü gedişat da göstərir ki, hakimiyyət yenə də siyasi rəqabət mühitinin yaranması və siyasi canlanmanın artması istiqamətində maraqlıdır.

Son əfv fərmanı və xüsusən sabiq nazir Əli İnsanovun azadlığa buraxılması bu aktivliyin "dozasını" qaldırmış oldu. Hətta iqtidarla müxalifətin dialoqu, qarşısındakı parlament seçkilərində müxalif təşkilatların və sərbət tənqidçilərdən namizədlərin Milli Məclisə buraxılması ehtimalları səslənir.

Azərbaycan Demokratik İslahatlar Partiyasının sədri, deputat Asim Mollazadə "Yeni

Müsavat"a bildirdi ki, son əfv fərmanı müsbət addımdır: "Bu, Azərbaycanın humanist imicini dünyaya çatdırmaq və milli barışıq üçün çox gözəl qərar idi.

Azərbaycanda islahatlara ehtiyac vardı. Müasir, demokratik inkişaf istəyisə, islahatların alternativini yoxdur. Biz keçmişdən qurtulub yeni idarəçilik sistemi gətirməliyik, yüksək səviyyəli təhsil, mədəniyyət yaratmalıyıq. O baxımdan islahatlar davam etməlidir. Bu, müstəqil Azərbaycanın tarixi missiyasıdır".

A.Mollazadənin sözlərinə

Qulamhüseyn Əlibəyli: "Siyasi məhbusların azad olunması siyasi dəyişikliklərə yeni şərait yaradacağı ümidi verir"

seçmişik. Azərbaycan həm Avropa Birliyi, həm ABŞ-la qarşılıqlı maraqlar çərçivəsində əməkdaşlığı genişləndirir. Biz öz siyasətimizi qururuq, kimse "böyük qardaş"ımız olmayacaq. Biz müstəqilliyimizə qiymət veririk".

Aydınlar Partiyasının sədri Qulamhüseyn Əlibəyli də ümid edir ki, siyasi açılışın davamı gəlməlidir: "Müəyyən dəyişikliklər gedir. Siyasi məhbusların azad olunması ölkədə siyasi dəyişikliklərə yeni şərait yaradacağı ümidi verir. Əgər siyasi yumşalma olmasa, iqtidarla müxalifətin di-

kəni inkişaf etdirən siyasi rəhbərlik vardır. Mövcud problemlər sistemli şəkildə zaman-zaman öz həllini tapır. Azərbaycanın sərvətlərində maraqlar olan ayrı-ayrı siyasi qüvvələr istədiklərini ala bilmədikləri zaman dərhal şər-böhtan məşinini işə salır, xalqı aldatmağa çalışırlar. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqının mənafeyinə uyğun olmayan hər hansı bir layihəyə razılıq verməyəcəkdir. Məsələnin kökündə bu dayanır".

□ Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Müsavat"

Həbsdən çıxan siyasilərin "Qaldığımız yerdən davam edəcəyik" bəyanatı

Müxalifət hansı yerdə qalıb?

Neçə illərdir maraqlı bir tendensiya müşahidə olunur. Belə ki, hansı siyasi məhbusu, xüsusən də müxalifətçiləri həbsdən azad edirlərsə, deyir ki, qaldığımız yerdən davam edəcəyik. "Yeni Müsavat"ın köşə yazarı Zamin Hacı son yazısında bu mövzuya toxunub. Sitat: "Hələ əfv edilən siyasi dustaqlardan biri görün nə deyir: "Qaldığımız yerdən davam edəcəyik". Qardaş, harada qalmışdın ki? Azərbaycan siyasət mühitindən, müxalifətindən, cəmiyyətindən xəbərsiz adam olsa, zənn edər ki, bu dostumuz, yalan olmasın, spartalıların komandiri Leonid imiş, Fermopil keçidində 300 spartalı ilə dayanıbmış. Ya da nə bilim, Nelson Mandela imiş, zəncilərin hüquqları uğrunda apardığı mübarizə yarımçıq qalıbmış, indi çıxıb davam edəcəkmış. Bir az da avtobusdakı hadisə haqda saqqallı lətifəni xatırladı: "Mənə yer verin, yoxsa dünənki kimi olacaq".

Bəs "qaldığımız yer" deyərək söhbət nədən gedir? Müxalifət hansı yerdə qalıb?

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a bil-

dirdi ki, bu məsələ daha çox ritorik məsələdir: "Həbsdən azad edilən siyasilər "Qaldığımız yerdən davam edəcəyik" dedikdə daha çox yəqin

ki, siyasi mövqelərinin dəyişmədiyini və hələ də müxalifət mövqeyində qaldıqlarını və mübarizələrini davam etdirəcəklərini bildirmək istəyirlər.

Bu da haradasa anlaşılındır. Çünki azadlığa çıxmış keçmiş siyasi məhbusların üzərində cəmiyyətin basqısı olur. Bu basqıdan qurtulmaq üçün

adətən belə cümlələr istifadə olunur. Məncə, burada bir qəbahət yoxdur. Müxalifətin hansı yerdə qaldığına gəlincə, müxalifət demokratiya uğrunda mübarizə yoluna davam edir. Bu yol isə uzun yoldur".

AMİP katibi Əli Orucov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bu əfv sərəncamı da milli barışıq yolunda atılmış addım hesab edir. O ki qaldı müxalifətçilərin həbsdən sonra

qaldıqları yerdən davam edəcəkləri barədə dediklərinə, Əli Orucov hesab edir ki, burada siyasi mübarizənin davam etdirilməsi nəzərdə tutulur: "Çünki həbsxanada mübarizə vasitələri məhdud olur. Oranın qayda-qanunları tamamilə fərqlənir. Siyasi mübarizədə Azərbaycan kimi dövlətlərdə belə hallar qaçılmazdır".

□ E.SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

İslahat bayramı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Yaz var, qış var,
 Hələ nə qədər iş var!"

(Azərbaycan ata sözü)

Məncə, biz Novruz bayramında da müəyyən islahatlar aparsaq yaxşı olar. Bunun vaxtıdır. Zaman tələb edir.

Misal üçün, Kosa və Keçəlin başında, üzündə tük əkilməsi üzrə dövlət proqramı bayramın estetikasına müsbət çalar qatardı. Yoxsa haçana qədər bu iyrenc tiplər bayramı gözümüzdən salacaqdır? Dilənçiyə oxşayırlar. Haçan yaz bayramı olsa bu iki cındırından cin ürəkən məxluq, türkün sözü, yaratq haradansa hoppanır ortalığa, adamın qanını qaraldır. Onlar yaraşlıq, gözəl-göyçək, Armanidən, Guççi-dən, nə bilim, lap elə Volodarski kombinati məhsullarından ən son dəbdə, şıq geyinmiş fotomodel kimi cavanlar olsalar, bəyəm pisdir? Respublikamızın beynəlxalq imicinə, regionda lider dövlət olmağımıza, həmçinin BMT Təhlükəsizlik Şurasında apardığımız sülhpərvər əməliyyatlara yaraşan imic olardı. Özü də bu Kosa-Keçəl ittifaqı 92-93-də gəlmişdi, gördük necə oldu. AXC-Müsavat cütüylünün hakimiyyəti illərində Azərbaycana heç yaz gəlmirdi, gəl gör Cıdır düzündə xarı bül-bül çiçəyi pardaqlansın. (Doğrusu, burada "pardaqlanma" sözünün nə dərəcədə mənə daşdığına bilmirəm, səslənişi xoşuma gəldi, yazdım getdi. Səhv olsa, yola verin getsin, guya hər işiniz düzəlmişdi, qalmışdı elə "pardaqlanma" sözü). Bu mənada islahat aparandan sonra təklif edirəm Novruz qəhrəmanlarının adını Saçlı və Saçqallı qoyaq. Telli və Ağsaqqal, Tüklü və Kəkilli və sairə belə adlar da yarayar.

Düzdür, bir Bahar qızı adında alayarımcıq elementdən də bayram törənlərində istifadə edilir, ancaq bəs eləmir. Bu Bahar qızı adətən kənddən şəhərdəki xalasına qonaq gələn, tualetin yerini soruşmağa utanan qız uşağı kimi künc-bucaqda utancaq, boynubükük durub Kosa və Keçəlin at oynatmasına yazıq-yazıq, ədəbi dildə desək, məlul-məlul baxır.

Elə adlardan söz düşmüşkən, Novruz sözüne də əl gəzdirsək yaxşı olar, çünki bu, iranmənşəlidir, adama Nardaran hadisələrini xatırladır. Görkəmli alim Mirəli Seyidov hələ 30 il qabaq deyirdi bunun adını "Törə" qoyaq, çünki yaz törəmək, artmaq dövrüdür, qədim türklər yaz bayramına elə bu cür deyirmiş. İndi Türkiyədə bütün bayramlar haqda işlənən "törən" sözü ordan gəlir. Ancaq Novruz Törə ilə əvəzləmək çətinlik yaradacaq, çünki bir çox şivə (az qalmışdı işvə yazım; ay səni, yaz!) və dialektlərimizdə "törə" - balaca, qısaboy adam deməkdir. O üzündən təklif edirəm, biz Novruz elə İslahat bayramı adlandıraraq. Axı bu bayramdan sonra da il təzələnir, yeniliklər artır, otlar çıxır, atlar oynaqlayır, çiçəklər açır, arılar vızıldaşır. Şair demişkən: "Bu göyərən otlara bax, Anna, Otlayan ac atlara bax, Anna!" Ev-əşikdə təmizlik işləri aparılır, palazlar çırpılır, keçmiş siyasi dustaqlar tonqal qalayıb ağırlıqdan təmizlənir... Əslində mən siyasətə qarışmıram, son cümlə də kompüter çırpanda təsadüfən gəlib düşdü.

Tonqal işində də Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə birgə hərəkət etməliyik. Yoxsa hər il baxırsan neçə yerdə lazımsız yanğınlar törədildi, camaat özünü yandırdı (özünü yandırıb türməyə girənlər də olur). Tonqalın hündürlüyü, paxlavanın tərkibindəki qozun miqdarı, şəkərburaya qatılan pesokun xırçıldayıcı səs effektləri, səməninin rəngi, döyüş yumurtalarının bərkliyi, qulaq falına çıxılacaq obyektlərin siyahısı dövlət orqanları tərəfindən müəyyən edilməlidir. Yoxsa bu nə deməkdir, camaat gedir AzTV-dən yaxşı sözlər eşitsin, qapıya qulağını dirəyəndə içəridən hansısa axmaq mühacirin yutub videosunun təhqirləri gəlir... Təbii ki, bu da bizim təbiiyimizə ziddir.

Bir də bu bayramın cəmi 1 həftə çəkməyinin azlıq elədiyi düşüncəsində və qənaətdəyəm (hesab elə köşə xonçadır, qapıya atılan papaqdır, mən də onu qoz-fındıqla doldururam). İstədim bunun ardı gəlsin. Yaz bayramı lap elə avqusta, sentyabra, dekabra qədər çəksin. Ondan sonra da Yeni ilə ta nə qalır ki?..

Ermənistanda inqilabi yolla hakimiyyət dəyişikliyindən sonra Moskva-İrəvan münasibətləri hələ də əvvəlki axarına qayıtmayıb. Rəsmi İrəvanın Rusiyaya çoxsaylı jest və reveranslarına, hökumətin yeni proqramında xarici siyasət və təhlükəsizliklə bağlı Rusiyanın əsas prioritet elan edilməsinə rəğmən, Kreml Paşinyan iqtidarına şübhəli nəzərlərlə baxmaqda davam edir. Ən azından, Moskva inqilabdan sonra erməni cəmiyyətində anti-Rusiya, anti-Putin ovqatının güclənməsində indiki hökumətin qızıxdırıcı rol oynadığına inanır.

Doğrudur, Moskva Ermənistanı itirmək də istəmir. Bu məqsədlə ona 100 milyon dollarlıq yeni silah krediti çərçivəsində bir neçə qıncı vəd edib. Ancaq Rusiya eyni zamanda, məsələn, təbii qazı İrəvanın arzuladığı qiymətə Ermənistanı satmağa da hazırlaşmır (yeni ildən qiymət azca qaldırılıb, müzakirələr davam edir). Çox güman ki, Rusiyanın qiymət məsələsindən dolayı N.Paşinyan iqtidarından konkret gözləntisi var.

Bir şey dəqiqdir ki, şimal qonşumuz təbii qazı çoxdan xarici siyasətdə təzyiq aləti kimi istifadə edir. Bir sözlə, Rusiya bölgədə öz işğal ortağı və hərbi qalası Ermənistan münasibətində "qamçı və kökə" siyasətinə sadıqdır və bu siyasəti cilləməkdədir. Bunu vaxtaşırı İrəvan Putinin emissarlarının etdiyi səfərlər, Moskvadan İrəvan kritik zənglər də isbatlayır.

Yeri gəlmişkən, Rusiya Xarici İşlər naziri Sergey Lavrovla Ermənistan xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakanyanın srağagünkü telefon danışığının bezi detalları belli olub. Məlumatı "168 Jam" erməni qəzeti yayıb (axar.az). Məlumat görə, telefon danışığının əsas mövzusu Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə erməni baş nazir Nikol Paşinyan arasında baş tutması gözlənilən görüş olub. "Rusiya tərəfi ehtiyatlıdır ki, Ermənistan Moskva ilə məsləhətləşmədən bir sıra güzəştlərə gedə bilər. Rusiya istəmir ki, bu proses onun nəzarətindən kənar da olsun", - nəşr yazıb.

*****

Qeyd edək ki, indiyədək 3 dəfə qeyri-formal atmosferdə bir araya gəlmiş Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin ilk rəsmi görüşünə hazırlıqlar gedir. Lakin görüşün konkret harda - vasitəçi Qərbi dövlətlərinin (ABŞ, Fransa) birində, yaxud vasitəçi olmayan Avropa ölkəsində və ya Rusiyada reallaşacağı barədə məlumat yoxdur. Az öncə bu mövzuda danışan erməni nazir Zöhrab Mnatsakanyan bildirmişdi ki, görüş faktı dəqiqləşəndən sonra hər iki tərəf eyni vaxtda açıqlama verəcək.

Moskvadan İrəvana kritik zəng, NATO xofu, Bakıya işarə

Rusiya forpostu Ermənistanı qarşı "qamçı və kökə" siyasətini cilləyir; Paşinyanın Putinə yaxınlaşması Qarabağ konfliktinin həllini yaxınlaşdırma bilərməmi?..

İstisna deyil ki, belə bir görüşə məhz Rusiya "ev sahibliyi" eləməyə çalışacaq. Ona görə yox ki, Moskva konfliktin həllindən ötrü əldən gedir, o səbəbə ki, Kreml danışıqlar prosesinə nəzarəti həmişəki kimi özündə saxlamaq və öz maraqları naminə sülh prosesi ilə manipulyasiya etmək istəyir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev isə ötən həftə VII Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı xəbərdarlıq edib ki, danışıq xətrinə danışıq olmamalı, sülh danışıqları nəticəyönümlü olmalı, işğal altındakı torpaqların azad edilməsinə gətirilməlidir.

Əfsus ki, bu, artıq yalnız erməni liderinin siyasi iradəsinə bağlı məsələ deyil. Belə görünür ki, Nikol Paşinyan da Qarabağ məsələsində Putinin "ağzına" baxmalı olacaq. Rusiya prezidenti isə problemin həllində maraqlı olsaydı, hakimiyyətdə olduğu 19 ildə bu yöndə hansısa yadda qalan addım atardı...

*****

N.Paşinyanın öz sələfləri kimi "sözəbaxan" olduğunu həm də onun bu günlərdə Gürcüstanda başlayan NATO təlimlərinə artıq ikinci dəfə hərbiçiyə göndərməməsindən görmək olar. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, martın 29-dək davam edəcək təlimlərdə NATO dövlətləri (Türkiyə və b.) ilə yanaşı, postsovet ölkələrindən Azərbaycan, Gürcüstan, Lat-

viya, Litva, Estoniya da iştirak edir (Baltıyanı ölkələr Alyansının üzvləridir). Ermənistan təlimlərdə dəvət edilərsə də qatılmayıb. Təbii ki, səbəb Rusiya qorxusudur. O da təsadüfi deyil ki, N.Paşinyan az öncə Rusiyaya xoş gəlmək üçün Suriyaya hərbi-humanitar missiya göndərmiş, bununla da ABŞ-ın sərt qınağına tuş gəlmişdi...

*****

Rusiyanın Ermənistanı qarşı ən güclü təzyiq rıçağı isə əlbəttə ki, həll olunmamış Dağlıq Qarabağ məsələsidir.

Maraqlıdır ki, bu arada Ermənistanın "Sasna Tsrer" Partiyası Dağlıq Qarabağın Ermənistanı "birləşdirilməsi" üçün imza toplanışına başlayıb (virtualaz.org). Bunu martın 18-də keçirilmiş mətbuat konfransında partiya katibliyinin koordinatoru Varujan Avedisyan bildirib. O, belə hesab edir ki, qondarma respublikanın sakinləri Ermənistanı keçirilən seçkilərdə və referendumlarda iştirak etməlidirlər. Partiyanın digər üzvü Jirayr Səfilyan "dqr" in yaşadığı "abxazizasiya" təhlükəsindən və uzun müddətə tanınmamış "dövlət" olmaq riskindən danışır.

"Bu gün Abxaziya ilə Cənubi Osetiyanın statusu nədir? Həmin təhlükə Dağlıq Qarabağın da başının üstünə alıb" - Səfilyan deyib. "Sasna Tsrer" Partiyasının Dağlıq Qa-

rabağ "şöbəsi"nin koordinasiya şurasının üzvü Mxtiar Avedisyan isə deyib ki, "respublika"nın Azərbaycanın tərkibindən "çıxması"nın məqsədi onun sonradan Ermənistanı "birləşdirilməsi" idi.

Zəruri qeyd: Ötən ilin dekabrında Ermənistanı keçirilən parlament seçkilərində "Sasna Tsrer" seçicilərinin səsələrinin 2%-dən az hissəsini topladığı üçün parlamentə keçə bilməmişdi. Lakin partiyanın 2016-cı ildə İrəvanda təşkil etdiyi kütləvi etirazlar vaxtı ABŞ səfirliyi gözlənilmədən onu dəstəkləmişdi.

*****

Ancaq imzatoqlama təşəbbüsünə Nikol Paşinyan hökumətindən dəstək gələcəyi gözlənilir. Çünki yeni hökumət nə qədər bəyan eləsə də ki, o, xarici siyasətlə, Qarabağla bağlı müstəqil addımlar atır, realıqda bunun əksi baş verir. Belə bir aşkar anti-Rusiya təşəbbüsünü yeni hökumət hazırkı həssas dövəmdə dəstəkləməz. Başqa yandan, Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə qorxusu qarşısında, Qarabağ məsələsindən dolayı Rusiyaya daha da yaxınlaşmaq zorundadır. Təəssüf ki, Moskva bu realıqdan konfliktin həllini tezləşdirmək üçün deyil, uzaqlaşdırmaq və qəlizləşdirmək üçün, bölgədə möhkəmlənmək üçün yararlanır...

☐ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Martın 18-də Gürcüstanın paytaxtında "NATO-Gürcüstan 2019" çoxmillətli komanda-qərargah hərbi təlimlərinin rəsmi açılış mərasimi keçirilib.

Gürcüstan Müdafiə Nazirliyinin "Armyhall" zalında baş tutan tədbirdə müdafiə nazirinin müavini Lela Çikovani, NATO-Gürcüstan Birgə Təlim və Qiymətləndirmə Mərkəzinin (JTEC) rəis müavini, briqada generalı Ladvil Jung, digər rəsmi şəxslər və hərbiçilər iştirak ediblər. L.Jung bildirib ki, hərbi təlimlərin keçirilməsi NATO və Gürcüstan arasında münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu nümayiş etdirir: "Təlimlərin keçirilməsində əsas məqsəd NATO-ya üzv və Alyansın tərəfdaşları olan ölkələrin müdafiə imkanlarının gücləndirilməsi və təcrübə mübadiləsinə nail olmaqdır. Gürcüstan NATO-ya üzv olmayan yeganə dövlətdir ki, Alyansın genişmiqyaslı təlimlərinin keçirilməsinə dəstək göstərir. Hərbiçilərə uğurlu və məhsuldar təlimlər arzu edirik". (Report) L.Çikovanı Gürcüstanın NATO təlimlərinə növbəti dəfə ev sahibliyi etməsindən qürur duyduğunu deyib: "NATO və Gürcüstan arasında münasibətlər dinamik və intensiv inkişaf edir. "NATO-Gürcüstan 2019" təlimləri bunu bir daha sübut edir. Bu təlimlər həmçinin Gürcüstanın NATO-ya üzv olması üçün hazırlıq səviyyəsinin gücləndirilməsinə xidmət edir".

Martın 29-na qədər davam edəcək təlimlərdə 24 ölkə - Albaniya, Belçika, Bolqarıstan, Çexiya, Almaniya, Danimarka, Estoniya, Fransa, Yunanıstan, Böyük Britaniya, Macarıstan, Latviya, Litva, Niderland, Norveç, Polşa, Portuqaliya, Rumıniya, Slovakiya, Türkiyə, ABŞ, Azərbaycan, Gürcüstan və İsveçdən olan, ümumilikdə, 350-yə yaxın hərbiçilər iştirak edəcək.

Təlimlər Tiflis yaxınlığında NATO-Gürcüstan Birgə Təlim və Qiymətləndirmə Mərkəzi (JTEC) və Krısanisi Milli Təlim Mərkəzində keçiriləcək. Azərbaycanlı hərbiçilər isə "NATO-Gürcüstan 2019" hərbi təlimlərinə martın 21-də qatılacaqlar. Təlimə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi (ICRC), BMT-nin Sülhməramlı Əməliyyatlar üzrə Departamenti (DPKO) və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (WHO) müşahidəçi və mentor qismində cəlb olunacaqlar. Qeyd edək ki, birinci "NATO-Gürcüstan Təlimi" 2016-cı ildə keçirilib.

Azərbaycanın da qoşulduğu NATO təlimləri - Ermənistanı kənardə saxlayan səbəblər

General Yaşar Aydınmırov: "Hərbi təlimlərdə bir məqsəd var: ordu komanda alanda Qarabağı azad etmək iqtidarında olsun!"

Elxan Şahinoğlu: "Azərbaycanın tərəfdaşlarının NATO-ya üzv olmaları bizim də xeyrimizdir"

Bu təlimlərin məram-məqsədi barədə müxtəlif fikirlər mövcuddur. Bəzi müşahidəçilər bunu NATO-nun Rusiya sərhədlərinə yaxınlaşmasının tərkib hissəsi, Cənubi Qafqaza daxil olmaq cəhdi kimi də qiymətləndirir. Azərbaycan uzun illərdir ki, Qoşulmamaq Hərəkatının üzvü olaraq müxtəlif təlimlərdə iştirak edir, o cümlədən NATO-nun. Bu mənada ekspertlərimizlə təlimlərin ölkəmizə faydaları, həmçinin Rusiyanın gözlənilən reaksiyası barədə danışdıq.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycandan fərqli olaraq, Ermənistan Gürcüstanda başlayan NATO təlimlərində iştirakdan imtina edib: "Halbuki ötən il əksi olmuşdu. Bu da bir göstəricidir və

rəsmi Bakının təhlükəsizlik siyasətindəki prioritetlərini göstərir. Təlimlərdə NATO baş katibinin iştirakı isə onu göstərir ki, Şimali Atlantika Bloku Gürcüstanda keçirilən bu təlimlərlə önəm verir. Alyansın bu təlimlərdə məqsədi Cənubi Qafqaza daha yaxın olmaqdır. Əlbəttə, indiki şərtlər daxilində Gürcüstanın NATO-ya üzv olması hələ ki, problematiktir. Ancaq bu, o demək deyil ki, bu hər zaman belə olacaqdır. Gürcüstan Şimali Atlantika Blokunun üzvü olmaq istəyir ki, özünü Rusiyadan qoruya bilsin və oyun qaydaları bəlli olan ümumi komandada yer alsın".

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, 2008-ci ildə NATO-nun Buxarest sammitində Gürcüstanın NATO üzvlüyünə yaşıl işıq yandırılısa da, bəlkə də daha sonra Rusiya bu ölkəyə hücum etməzdi: "NATO Rusiya təhlükəsizliyini hiss edir

və buna qarşı müəyyən adekvat addımlar atır. Ancaq bu azdır. Vacib addım Gürcüstan və Ukraynanın NATO üzvlüyünə qəbuludur. Azərbaycanın tərəfdaşlarının NATO-ya üzv olmaları bizim də xeyrimizdir. Gürcüstan NATO üzvü olarsa, Azərbaycanın iştirakçısı olduğu enerji layihələrinin və boru xətlərinin təhlükəsizliyi artacaq. Gürcüstandakı təlimlər və Azərbaycanın bu təlimlərdə iştirakı Rusiyadakı siyasi və hərbi mərkəzlərin xoşuna gəlməyəcək. Ancaq bu, onların problemi deyil. Azərbaycan müstəqil dövlətdir və başqa dövlətin təzyiqlərinə qarşı qərar verməz və verməməlidir. Azərbaycan NATO ilə tərəfdaşlığı davam etdirir ki, bu da ölkəmizin təhlükəsizlik maraqlarına uyğundur. Kim bilir, bəlkə gələcəkdə elə bir dövr yetişəcək ki, Gürcüstan və Ukrayna NATO üzvü olduqdan sonra Azərbaycanın da

üzvlüyü aktuallaşacaq".

Ehtiyatda olan zabit, general Yaşar Aydınmırov isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında NATO təlimlərinin Azərbaycan üçün böyük faydasından danışdı: "Sözsüz ki, hər bir təlim keçirildə təcrübə mübadilələri həyata keçirilir, müasir silahlardan istifadə istiqamətində yeni vərdişlər qazanılır. NATO təlimlərində dünyanın ən qabaqcıl ordularını iştirak edir, burada yeni sistemlərin idarə olunmasında təcrübə qazanılır. Burada ayrı-ayrı dövlətlərin hərbiçilərinin qarşılıqlı şəkildə ideyaları paylaşmaq məsələsi də var. Azərbaycan ordusundan da onların götürəcəyi çox məsələlər var. Azərbaycan ordusundan da onların götürəcəyi çox məsələlər var. Bu, həm döyüş hazırlığı, həm nizam-intizam, həm vətənpərvərlik sahəsi, həm də atışlarla bağlıdır. Ona görə də Azərbaycanın bu təlimlərdə iştirak etməsi çox önəmlidir. NATO dövlətləri də ölkəmizə önəm verdiyi üçün bu təlimlərə dəvət olunmuşuq".

Y.Aydınmırov budəfəki NATO təlimlərində Gürcüstan və Azərbaycan arasında fərqli olaraq, Ermənistanın iştirak etməməsinə təbii saydı: "Əvvəla, təlim əlavə vəsaitlərin xərclənməsi deməkdir. İmkanı olan dövlət bütün təlimlərdə iştirak edir, sınaqlara qatılır. Ermənistan nə sınaq təlimlərini keçirir, nə də xarici dövlətlərlə birgə təlimlərə qatılır. Çünki ölkənin vəziyyəti hamıya bellidir. Ermənistan acınacaqlı vəziyyətdədir. Digər tərəfdən, onlar təlimlərə qatılırsalar, nə haqda danışacaqlar? Onlar nəse demək üçün ilk növbədə daxilə təlimlər keçirməlidirlər".

General İrəvanın NATO təlimlərindən kənardə qalması Rusiya faktorunun rol oynadığını da istisna etmir: "Sözsüz ki, Rusiya tərəfindən yardım azalanda Ermənistan Qərba meyillənir. Yaxud Qərbdən təzyiqləndirəndə, dərhal ruslara meyillənirlər. Yeni bu, onların milli xüsusiyyətləridir".

Y.Aydınmırov Azərbaycanın NATO təlimlərində iştirakına Rusiyadan hər hansı qıcıqlı reaksiya verilməsini mümkün saydı: "Ümumiyyətlə, irimiqyaslı təlimlər keçirəndə bir dövlət digər dövlətin hərbi strukturlarına məlumat verir. Ruslar özləri də NATO ilə əməkdaşlıq edirlər. Baxmayaraq ki, aralarında problemlər var. Azərbaycan da Rusiya və ya digər dövlətlərin nəzərinə çatdırır ki, biz bu təlimləri əməkdaşlıq çərçivəsində keçiririk, hansısa dövlətə qarşı deyilik. Onda gərək İran da bundan çıxılsın. Amma Azərbaycan qatıldığı təlimlərlə heç vaxt İran və ya Rusiyani qıcıqlandırmır. Heç vaxt bizim ölkəyə qarşı sətir mövqə bildirilmir, çünki razılışdırılmış addımlardır".

General həmçinin qeyd etdi ki, Azərbaycan heç bir hərbi bloka qoşulmur: "Kimdənsə yeni bir şey öyrənmək qəbahət deyil. İkinci Dünya müharibəsi öncəsi alman generalları gəlib rusların təlimlərində iştirak edirdilər, onlardan "oğurlayırdılar". Azərbaycanın xaricdə, daxilə atdığı bütün addımlarda, hərbi təlimlərdə bir məqsəd var: ordu komanda alanda Qarabağı azad etmək iqtidarında olsun!"

□ **Elsad PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ərdoğan üçün çətin "Kırım sınağı"

Putin Türkiyə liderini Simferopolda məscid açılışına dəvət edib, gedəcəkmi?

Kırım yarımadasının Rusiya tərəfindən ilhaqının 5 ili tamam olub. 2014-cü il martın 18-də Rusiya hökuməti Krimdə keçirilən referendumun nəticələrini təsdiqləyərək yarımadaı öz ərazilərinə qatıb. Ötən gün Rusiya prezidenti Vladimir Putin Kırımın ilhaqının 5 illiyi münasibətilə yarımadaın ən böyük şəhəri Sevastopola gedib. Rusiyanın dövlət başçısı səfəri çərçivəsində yeni elektrik stansiyasının açılışında iştirak edib və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb.

Qeyd edək ki, Rusiyada qəbul edilən qərara əsasən Kırımın Rusiyaya birləşdirilməsi dərslərə daxil ediləcək və bütün təhsil mərhələlərində tədris olunacaq.

Lakin Kırımın ilhaqı Qərb ölkələri başda olmaqla, əksər dövlətlər tərəfindən tanınmır. ABŞ və Avropa Birliyi buna görə Rusiyaya qarşı sərt sanksiyalar qəbul edib. Rəsmi Kiyev və Qərb Kırımın Rusiyaya birləşdirilməsini

anneksiya adlandırır. NATO və Avropa İttifaqı Kırımın Rusiya tərəfindən ilhaqının 5-ci ildönümündə məsələni bir daha müzakirəyə çıxarıb. NATO-nun yaydığı bəyanatda qeyd olunur ki, Avroatlantika təşkilatı bu ilhaqın nəticələrini tanımır və Ukraynanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Sənəddə Rusiyanın Krimdə hərbi təsisatın inşası və Kırım-tatar icmasının üzvlərini

həbsi, habelə onların işğəncələmə mürur qalması kəskin tənqid edilir.

Avropa İttifaqı da Kırım məsələsi ilə bağlı sərt mövqə bildirir.

Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik siyasəti şöbəsinin rəhbəri Federika Moqgerini bildirdi ki, onlar Ukrayna ilə həmrəylik və bu ölkənin suverenliyi və

ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir.

Kırım mövzusunda Rusiya prezidenti Türkiyəni çətin vəziyyətə salıb. Belə ki, Krimdə səfərdə olan Putin yerli ictimaiyyət nümayəndələri və din xadimləri ilə görüşüb. Görüşdə Putin Türkiyə prezidenti Ərdoğanı Simferopolda məscidin açılışına dəvət edib. Putin deyib ki, Ərdoğan onun dəvətini qəbul edəcək. Sitat: "Prezident Ərdoğanı dəvət etdim. O, bu mövzu ilə bağlı məlumatlıdır və belə anladım ki, dəvətimi müsbət qarşıladı. Baxaq görək nə olacaq, gəlməyə zaman və imkan tapacaqmı?"

Rusiyanın Kırımı öz ərazilərinə birləşdirməsindən sonra tikilməyə başlayan Simferopol məscidinin bu il aprelin 21-də açılış olmalıdır. Lakin bu tədbirdə Türkiyə prezidentinin iştirakı ciddi sual yaradır. Çünki Türkiyə hər nə qədər Rusiya ilə dostluq münasibətlərinə malik olsa da, Kırım məsələsində Qərblə həmfikir, Ukrayna hökumətini dəstəkləyir.

Yeri gəlmişkən, Kırımın Rusiyaya birləşdirilməsinin 5-ci ili ilə bağlı Türkiyə XİN sərt mövqə bildirib. XİN-in açıqlamasında qeyd olunur ki, Kırım Rusiya tərəfindən

beynəlxalq hüquqa zidd şəkildə ilhaq edilib. Sitat: "Faktiki, vəziyyəti tanımadığımızı bir daha yeniləyir və Ukraynanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi dəstəkləyirik. Bundan başqa, yer xalq olan Kırım tatarlarının vəziyyətinin Türkiyə üçün xüsusi əhəmiyyətini qorumağı davam edəcək".

İndi nəzərlər Ərdoğanı dikilib. Türkiyə prezidentinin 21 apreldə Simferopola gedib-gəlməyəcəyi maraqlıdır. Yeri gəlmişkən, sonuncu dəfə ötən ilin noyabrında Ukrayna prezidenti ilə görüşündə Türkiyə prezidenti Kırım məsələsində Ukraynanı dəstəkləyib. Ərdoğan bildirib ki, ölkəsi Kırımın "qanunsuz işğalını tanımır və tanımayacaq".

Ancaq indi Putin Türkiyə prezidentini fakt qarşısında qoyur. Əlbəttə, Simferopol məscidinin açılışına 1 aydan çox vaxt qalıb. Yəqin məsələdir ki, bu zamana qədər Ərdoğan hansısa cavabı verəcək və Simferopola gəlməyəcək. Lakin aydındır ki, bu, bir mənada Türkiyə və Rusiya arasında səmimiyyət testi olacaq.

□ **Kanan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyevin fiziki şəxslərin vaxtı keçmiş kredit problemlərinin həllinə dair fərman imzalamasından 3 həftə keçir. Xatırladaq ki, fərmanda xarici valyutada olan kreditlərin məzənnə fərqi qədər artan hissəsi, həmçinin hesablanmış faiz və dəbbə pulu üzrə tətbiq olunacaq güzəşt mexanizminin hazırlanması barədə tapşırıq yer alıb. Bu işi martın 15-dək Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası Mərkəzi Bankla birlikdə həyata keçirməli, müvafiq mexanizmi təsdiq etməli idi.

Bundan əlavə, banklar Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ilə birlikdə bir ay müddətində fiziki şəxslərin xarici valyutada əsas məbləği 10 000 (on min) ABŞ dollarınadək, milli valyutada isə 17 000 (on yeddi min) manatadək olan kreditləri üzrə vaxtı keçmiş və bu fərmana əsasən hər bir bank üzrə restrukturizasiya olunmalı kredit borclarının məbləğini və borcluların siyahısını müəyyən etməlidir. Banklar isə problemlə borcların restrukturizasiyası istiqamətində də addımlar atmalıdır.

Prezident həmçinin banklara problemlə kreditlərlə bağlı məhkəmələrdəki iddialarını geri çəkməyi tövsiyə edib.

Millət vəkili, Milli Məclisin İqtisadiyyat, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Əli Məsimlinin mətbuatı verdiyi məlumata görə, martın sonlarına qədər məhkəmədə olan işlərin geri çağırılması tamamlanmalıdır: "On min dollara (17 min manata) qədər borcu olanların xarici ölkələrə çıxışını məhdudlaşdıran qadağaların da götürülməsi gözlənilir. Hər bir vətəndaşa veriləcək kompensasiyanın məbləği 45 gün müddətində, yəni aprelin ortalarına qədər məlum olacaqdır. Vətəndaşlara kompensasiyalar isə 3 ay müddətinə, yəni bu ilin may ayının 28-dək ödənilməlidir. Artıq banklar kompensasiya ala biləcək vətəndaşların siyahısını hazırlayıb Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına göndəriblər. Məsələ nə qədər mürəkkəb, irihəcmli, zaman nə qədər qısa olsa da hesab edirik ki, prezidentin çox ciddi əhəmiyyət kəsb edən bu sosial təşəbbüsü aidiyyəti orqanlar tərəfindən fərmanda göstərilən müddətlərdə mütəliq öz həllini tapmalıdır".

Əldə etdiyimiz məlumata görə, artıq xarici valyutada olan kreditlərin məzənnə fərqi qədər artan hissəsi, həmçinin hesablanmış faiz və dəbbə pulu üzrə tətbiq olunacaq güzəşt mexanizmi də hazırdır. Mexanizmi əks etdirən qaydaların Novruz bayramından sonra prezident tərəfin-

həmin aralıqda müvafiq kredit borcunu ödəmiş fiziki şəxs üçün hər hansı güzəştlər nəzərdə tutulurmu?

- Kompensasiya devalvasiya nəticəsində fiziki şəxsin iradəsindən asılı olmayaraq üzleşdiyi maliyyə itkisinin dövlət tərəfindən qarşılınması məqsədilə verilir. Müvafiq tarix aralığında devalvasiya baş vermədiyindən, fiziki şəxs onun iradəsindən asılı olmayaraq heç bir maliyyə itkisi ilə üzleşmədiyindən ona bu məqsədlə kompensasiya ödənilməsi nəzərdə tutulmur.

- 2015-ci il 21 dekabr tarixindən sonra 10 000 ABŞ dollarınadək kredit götürmüş şəxslərə fərmanla hər hansı güzəşt nəzərdə tutulurmu?

- Kompensasiya devalva-

- Fiziki şəxsin 2015-ci il 21 fevral və (və ya) 21 dekabr tarixlərinə xarici valyutada əsas kredit üzrə qalıq borcu 10 000 ABŞ dollarından çox olmadığıda, onlara müvafiq kompensasiyalar ödəniləcəkdir.

- Hansı kredit borclarının restrukturizasiya olunacağı nəzərdə tutulur?

- Borcun xarici valyuta və ya manatla alınmasından asılı olmayaraq, 2012-ci il yanvar 1-dən 2019-cu il martın 1-dək bağlanmış kredit müqavilələri üzrə ödənişi 360 gündən çox gecikdirilmiş kreditlərin restrukturizasiyası nəzərdə tutulmuşdur.

- Fərmanın qüvvəyə mindiyi tarixə işi məhkəmələrdə olan və ya icra sənədi üzrə

Problemlə kreditlərlə bağlı hamını maraqlandıran sualların cavabı

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ölkə prezidentinin fevralın 28-də imzaladığı fərmanla bağlı ən çox sual doğuran məqamlara aydınlıq gətirib

dən təsdiqlənəcəyi və ictimaiyyətə açıqlanacağı gözlənilir.

Bu arada Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası Azərbaycanın problemlə kreditlərin həlli ilə bağlı ölkə prezidentinin bu il fevralın 28-də imzaladığı fərmanla bağlı vətəndaşlarda ən çox sual doğuran məqamlara aydınlıq gətirib.

"Yeni Müsavat" həmin suallar və cavabların bir qismini təqdim edir:

- Fərmana əsasən kompensasiya ödənişi hansı növ kreditlərə şamil olunur?

- Fərmana əsasən kompensasiya ödənişi fiziki şəxslərin xarici valyutada olan əsas kredit borclarının qalıq məbləğlərinin cəmi devalvasiya baş verən tarixlərə (2015-ci il fevralın 21-i və (və ya) dekabrın 21-i) 10 000 ABŞ dollarından çox olmayan bütün növ (istehlak, biznes) təminatlı və təminatlı kreditlərinə şamil edilir.

- Əgər fiziki şəxs 2015-ci il fevralın 21-i tarixindən öncə 10 000 ABŞ dolları məbləğindən artıq kredit götürmüşdürsə, bu fərman onlara şamil olunurmu?

- Əgər fiziki şəxsin 2015-ci il 21 fevral tarixindən öncə 10 000 dolları məbləğindən artıq götürdüyü kredi-

tin əsas borc üzrə qalıq məbləği 2015-ci il 21 fevral və (və ya) 2015-ci il 21 dekabr tarixinə 10 000 ABŞ dollarından çox deyilsə, bu halda fərman həmin şəxslərə şamil edilir.

- Fiziki şəxs 21 fevral 2015-ci il tarixinə 10 000 dollar həcmində əsas borc üzrə qalıq kreditinin bir hissəsini (misal üçün: 2000 ABŞ dollarını) 2015-ci il 22 fevral - 21 dekabr tarixləri aralığında, qalan hissəsini isə (misal üçün: 8000 ABŞ dollarını) 2015-ci il 21 dekabr tarixindən sonra ödəmişdirsə, bu halda ona kompensasiya necə hesablanacaqdır?

- Bu halda kompensasiya 2015-ci il fevralın 21-nə və dekabrın 21-nə əsas kredit borcu üzrə qalıq məbləğlərə münasibətdə ayrılıqda hesablanacaq. Yəni 2015-ci il 21 fevral tarixinə əsas kredit borcu üzrə qalıq məbləği 10 000 ABŞ dolları təşkil etdiyi üçün 2500 manat, 2015-ci il tarixinə 21 dekabr isə əsas kredit borcu üzrə qalıq məbləği 8000 ABŞ dolları təşkil etdiyi üçün 4800 manat məbləğində, cəmi 7300 manat məbləğində kompensasiya ödəniləcəkdir. Fiziki şəxslərin əsas kredit borclarının devalvasiya ilə bağlı manatla hissəsini

<https://pk.fimsa.az/az/calculator> linkinə daxil olmaqla hesablamaq mümkündür.

- Fiziki şəxs devalvasiyalardan öncə götürdüyü 10 000 ABŞ dolları krediti üzrə ödənişlər etsə də, krediti tam bağlaya bilməmişdir. Bu halda, ona kompensasiya ödəniləcəkmi?

- Bəli, kompensasiya devalvasiyadan öncə götürülmüş, lakin devalvasiyadan sonra bağlanmış və ya hələ də ödənişi tam başa çatmamış bütün kreditlər üzrə verilir.

- Fiziki şəxsin ödəmə müddəti keçmiş kredit borcu olduqda, ona kompensasiya ödəniləcəkmi?

- Bəli. Lakin bu zaman kompensasiya, ilk növbədə, fiziki şəxsin fəaliyyətdə olan və (və ya) lisenziyası ləğv edilmiş bütün banklar və bank olmayan kredit təşkilatları üzrə ödəniş müddəti keçmiş əsas kredit borclarının ödənilməsinə yönəldiləcək, artıq qalan məbləğ isə həmin fiziki şəxsə təqdim ediləcəkdir.

- 2015-ci il 22 fevral - 2015-ci il 21 dekabr tarixləri aralığında əsas borcunun həcmi 10 000 ABŞ dolları məbləğindən artıq kredit müqaviləsi imzalanmış və

siya nəticəsində fiziki şəxsin iradəsindən asılı olmayaraq onun üzleşdiyi maliyyə itkisinin dövlət tərəfindən qarşılınması məqsədilə verilir. 2015-ci il 21 dekabr tarixindən sonra ölkədə devalvasiya baş vermədiyindən fiziki şəxs bu səbəbdən hər hansı maliyyə itkisi ilə üzleşməmişdir. Bununla əlaqədar olaraq, bu məqsədlə fiziki şəxslərə hər hansı kompensasiyanın ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Bununla belə, həmin fiziki şəxsin 2019-cu il martın 1-i tarixinə kredit borcu üzrə gecikmə müddəti 360 gündən çoxdursa, banklar tərəfindən həmin şəxslərə əsas kredit borclarının restrukturizasiya olunması, bu kreditin illik faiz dərəcəsi 1 faiz olmaqla 5 il (1 il güzəşt müddəti ilə) müddətinə verilən güzəştli kreditlə əvəzlənməsi təklif olunacaqdır. Həmçinin bu zaman həmin kreditlərə hesablanmış faizlərin və dəbbə pullarının (cərimə, penya) silinməsi nəzərdə tutulur.

- Devalvasiya baş vermiş tarixlərdən sonra dollar krediti restrukturizasiya olunaraq manat kreditinə çevrilmiş fiziki şəxslərə fərmana əsasən kompensasiya ödəniləcəkmi?

icraata daxil olan fiziki şəxslərin kredit borcları üzrə problem necə həll olunacaq?

- 2012-ci il yanvarın 1-dən 2019-cu il martın 1-dək fiziki şəxslərin bütün valyutalarda bağlanmış kredit müqavilələri üzrə 2019-cu il mart 1-i tarixinə əsas kredit borcu 10 000 ABŞ dolları və ya 17 000 manatdan çox olmayan və 360 gündən çox gecikməsi olan kreditləri üzrə məhkəmədə olan iddialardan imtina edilməsi və icra sənədi üzrə icraata xitam verilməsi ilə qanunvericiliyə uyğun tədbirlər görülməsi nəzərdə tutulur.

- Güzəştlərin əldə edilməsi üçün fiziki şəxslər hansı addımları atmalıdır? Fiziki şəxslər banklara müraciət etməlidirlərmi?

- Fiziki şəxslərin banklara müraciət etməsinə zərurət yoxdur. Hazırda güzəştlərdən faydalanacaq müştərilərin siyahısı hazırlanır. Banklar bu siyahılar üzrə öz müştərilərinə müraciət edəcəkdir. Eyni zamanda hər bir fiziki şəxs kompensasiya ödənişləri ilə bağlı yaradılacaq reyestrə öz adının olub-olmamasını yoxlaya biləcək.

□ DÜNYA, "Yeni Müsavat"

Ermənistan rəsmilərinin son bəyanat və açıqlamaları Qarabağa dair sülh danışıqlarının aqibətini bir az da qaranlıq edir, nizamlaşma prosesini daha çıxılmaz dalana soxur. Düşmən ölkədə, o cümlədən onun siyasi və ekspert dairələrində xüsusən də ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin son bəyanatı ətrafında yaradılan hay-küy belə qənaətə gəlməyə əsas verir ki, ermənilər Dağlıq Qarabağa öncədən bəlli olacaq yekun status almadan bir qarış torpaq belə qaytarmağa hazırlaşmırlar.

Düşmən tərəfin xəyal elədiyi status isə "müstəqillik"dir. Yeni Azərbaycandan ikinci saxta erməni dövlətinin varlığının tanınması istənilir və sülh anlaşması da yalnız o halda mümkün hesab edilir. Başqa sözlə, İrəvan belə bir ağır ön şərtlə nizamlaşma prosesini davam etdirməyi təsəvvür edir.

Təbii ki, rəsmi Bakı heç vaxt buna getməyəcək. Azərbaycan rəhbərliyi dəfələrlə bəyanat verib ki, sülh danışıqlarında ölkəmizin ərazi bütövlüyü alver mövzusu olmayacaq. Bu qətiyyətli mövqeyi sonuncu dəfə prezident İlham Əliyev ötən həftə VII Bakı Qlobal Forumunda etdiyi çıxışında bir daha eforiyadan qurtula bilməyən erməni xalqına və onun başbilenlərinə çatdırdı. Konfliktdən yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll oluna biləcəyini, sülh danışıqlarının işğal altındakı torpaqların azad olunmasına gətirməli olduğunu bəyan elədi.

Kəlbəcərə ermənilər köçürülür

Qarabağ separatçılarının "dövlət naziri" Qriqori Martirosyan martın 16-da Livana gedib. Onun səfəri martın 18-nə qədər davam edib (axar.az). Onunla Livana gedən heyətin tərkibində qondarma rejimdə yaradılmış Şaumyan rayonunun (Kəlbəcər rayonu və Goranboy rayonunun bir qismini öz tərkibində cəmlədiyi iddia olunur - red.) administrasiyasının rəhbəri Qagik Martirosyan da yer alıb.

Qriqori Martirosyan Livanda Ermənistanın bu ölkədəki səfiri Vaaqın Atabəyyan, ARI Fondunun nümayəndəsi Benyamin Bıçaqçıyan, qondarma rejimin Yaxın Şərq üzrə "daimi nümayəndəsi" Karo Kababçıyanla görüşüb. Bundan başqa, o, Ramkavar Azatakan Partiyası, Hnçaq Partiyası, Daşnaksütüyan Partiyasının nümayəndələri ilə də görüş keçirib.

Martirosyan ARI Fondunun nümayəndələri ilə görüşü zamanı Kaşataq rayonunda (qondarma rejim Qubadlı, Zəngilan, Laçın və Cəbrayılın qərb hissəsinin birləşdirilməsindən "yaradılıb" - red.) yaşayış obyektlərinin tikintisinin davam etdirilməsini və Kəlbəcərdə analoji proqramın icrası üçün danışıqların başa çatdırılıb, müqavilə imzalanması müzakirə olunub.

Qeyd edək ki, son dövrlərdə ermənilər Qarabağda Suriyadan gələn ermənilərin yerləşdirilməsi prosesini intensivləşdiriblər.

İşğalçını öz adı ilə çağırmağın

zamani - sülhün əsas şərti

Paşinyan sülh qapılarını niyə bağlayır? "Rus NATO-su"na üzv dövlətlər müharibə variantında Ermənistanı müdafiə etməyəcək - səbəb...

Təəssüf ki, düşmən tərəfin anlamında böyük sülh anlaşması tam fərqli təsəvvür edilir və beynəlxalq hüquqla bir araya sığmır.

*****

"Ermənistanın dediyi sülhlə beynəlxalq hüququn dediyi sülh arasında fərq var". Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev bunu "Anadolu" agentliyinə müsahibəsində deyib. O, Azərbaycanın xoşməramlı olmasının göstəricisi kimi prezident İlham Əliyevin Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla üç dəfə görüşdüyünü söyləyib və vurğulayıb ki, Azərbaycanın səbrinin də sərhədi var. PA rəsmisi haqlı olaraq onu da qeyd edib ki, Ermənistanın indiki hakimiyyəti Sərkisyan-Köçəryan rejiminin səhvlərini təkrarlayır və danışıqlar prosesini bloklayacaq bəyanatlar verir. "Beynəlxalq ictimaiyyət bu məsələdə israrlı olmalı, Ermənistan qəti siyasi və diplomatik mesajlar verməlidir. İşğalın 25 ildən çox davam etməsi təcavüzkar cəsarətləndirir, Ermənistanın işğalçı siyasətini gücləndirir", - deyərək diqqətə çatdırıb.

H.Hacıyev məhz "Ermənistan xalqının sülhə hazırlanmasına ciddi ehtiyac olduğunu deyib. "Ermənistan ona aid olmayan, işğal etdiyi torpaqlardan çıxmalı, Azərbaycan və başqa qonşu dövlətlərlə sülh şəraitində yaşamalıdır" - o bildirib və Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı beynəlxalq səylərin yetersiz olduğunu söyləyib: "Artıq işğalçı və təcavüzkar adı ilə çağırmağın zamanıdır".

Məsələ də elə bunda - hərdən öz adı ilə çağırmadadır. Böyük və ədalətli sülhün əsas şərti məhz budur. Əfsus ki, vasitəçi dövlətlər buna tələsmir. Halbuki ortada BMT Təhlükəsizlik Şurasının, Avropa Şurasının, Avropa Birliyinin (Avropa Parlamentinin), NATO-nun, 54 ölkəni birləşdirən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və 110 dövlətin təmsil olduğu Qoşulmama Hərəkatının Ermənistanı işğalçı kimi tanıyan sənəd-qətnələri var...

*****

Belə qeyri-müəyyən vəziyyətin, işğal rejimi və status-kvonun uzanması, təcavüzkarın öz adı ilə çağırılması, artıq vurğulandığı kimi, işğalçını bir az da cəsarətləndirir və getdikcə onu daha ab-surd tələblərlə çıxış etməyə sövq edir. Bir ovuc erməninin yaşadığı Dağlıq Qarabağı bir-başla danışıqlara qoşmaq tələbi, "Dağlıq Qarabağ xalqı" ifadəsini həyasızcasına siyasi leksikona soxmaq cəhdi bu qəbildendir.

Yaranmış durumda hansısa konstruktiv danışıqlardan

danışmağa dəymir. "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin sədri, politoloq Elxan Şahinoğlu da bu qənaəti bölüşür. Politoloq hesab edir ki, erməni baş nazir Nikol Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra Ermənistanın mövqeyi daha da sərtləşib, İrəvan danışıqlardan qaçır.

"Paşinyan danışıqlarda haqsız tərəfdir. O, eləcə də bütün erməni xalqı qeyri-qanuni yolla Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiklərini bilir. Buna görə də danışıqların irəliləməsi üçün güzəştə getmək zəruridir. Ancaq Paşinyan güzəştə gedə bilməz, çünki o, daxili narazılıqdan çəkinir. Qarabağ klanı bu gün passiv görünərsə də onların əlində kifayət qədər imkan var. Paşinyan da bunu bilir və Qarabağ klanının pusquda olduğunu görür. Belə bir zamanda güzəşt Paşinyan iqtidarı üçün ən son seçimdir", - deyərək bildirib.

Politoloq əmindir ki, Azərbaycan-Ermənistan müharibəsi başlayarsa, KTMT-yə ("Rus NATO-su") üzv dövlətlər Ermənistanın müdafiəsinə qalxmayacaq: "KTMT elə bir siyasi institutdur ki, burada sistem işləmir. KTMT üzvləri arasında birlik yoxdur, üzv dövlətlər bir-birlərinə dəstək olmur. KTMT üzvü olan Belarus, Qazaxıstan kimi dövlətlər Azərbaycanla bir çox sahədə sıx əməkdaşlıq edir və bu mə-

sələdə onun haqlı mövqeyini müdafiə edirlər. Ona görə də Qarabağ probleminin həllində KTMT-nin rolunun çox zəif olduğunu düşünürəm. Hətta Azərbaycan-Ermənistan müharibəsi baş tutsa, KTMT-yə üzv dövlətlər Ermənistanı müdafiə etməyəcəklər. Çünki KTMT Ermənistanın ərazi bütövlüyünə cavabdehdir, Dağlıq Qarabağ isə Ermənistan ərazisi deyil".

Ekspert Paşinyanın Qarabağ məsələsində mövqeyini kövrək edən daha bir məqamə toxunub: "Paşinyan seçkidən öncəki kampaniyalarda erməni xalqına verdiyi heç bir vədi yerinə yetirə bilməyib. Ölkə iqtisadiyyatı pis vəziyyətdədir. Türkiyə və Azərbaycanla sərhədləri bağlıdır. İrəvan da öz iqtisadi durumu günü-gündən pisləşir. Rusiyaya gəldikdə isə Ermənistan bu ölkədən həm iqtisadi, həm də hərbi cəhətdən asılıdır. Paşinyanın Avropadan gözlədiyi yardımlar da gəlmədi. Bütün bunların müqabilində Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağ probleminin həllində sülh üçün bütün qapıları bağlayır. Növbəti aylarda kiçik miqyaslı hərbi əməliyyatların başlanması artıq Ermənistan da xili böhranın meydana gəlməsinə səbəb ola bilər. Belə hesab edə bilməyən ki, Ermənistan bu yay vəziyyət gərginləşə bilər".

Bu günlərdə Bakıda OPEC və qeyri-OPEC ölkələri Nazirlərinin Birgə Monitoring Komitəsinin (JMMC) 13-cü iclası keçirilib.

İclasda 14 neft ölkəsi və OPEC Katibliyi təmsil olunub.

İclasda OPEC-in baş katibi Məhəmməd Barkindo, OPEC-in prezidenti, Venesuelanın neft naziri və Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Manuel Kevedo Fernandes, JMMC-nin sədri, Səudiyyə Ərəbistanının energetika, sənaye və təbii sərvətlər naziri Xəlid Əbdüləziz Əl-Falih iştirak ediblər.

Tədbirə həmçinin OPEC-in üzvləri Əlcəzir, BƏƏ, Küveyt, İraq, Liviya, Nigeriya, Konqo, qeyri-OPEC ölkələrindən isə Rusiya, Qazaxıstan, Bəhreyn və Bruneynin nazir və yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti qatılıb.

İclas çərçivəsində keçirilən mətbuat konfransında Səudiyyə Ərəbistanının enerji, sənaye, təbii sərvətlər naziri Xəlid Əbdül Əziz əl-Falih bildirdi ki, cari ilin fevral ayında OPEC+ sazişi 90 faiz həcmində yerinə yetirilib ki, bu da yanvar ayına nisbətən 83 faiz çoxdur.

Tədbirdə iştirak edən bütün ölkələr yaxın aylarda könüllü şəkildə neft hasilatını azaldacaqlarını həm kollektiv halda, həm də ayrı-ayrılıqda Komitəyə bəyan ediblər.

Xatırladaq ki, 2018-ci il dekabrın 7-də OPEC və qeyri-OPEC ölkələri nazirlərinin Vyanadakı V müşavirəsində 2018-ci ilin oktyabr ayına nisbətən gündəlik hasilatın 1,2 milyon barel azaldılması barədə razılıq əldə edilib. Bui qərara görə, Azərbaycan 2019-cu ilin

Bakıdakı OPEK+ toplantısı neftin qiymətini artırır

İlham Şaban: "Qiymətləri indiki həddə saxlamaq üçün hasilatın azaldılması qərarının müddəti uzadılmalıdır"

yanvar ayından etibarən gündəlik hasilatı, təqribən, 20 min barel azaltmaq öhdəliyi götürüb.

OPEC-in mart ayı üzrə hesabatına əsasən, bu il Azərbaycanda gündəlik neft hasilatının orta həcmi 800 min barel səviyyəsində qalacaq.

OPEK+ çərçivəsində əldə olunmuş razılıq dünya neft bazarında qiymətlərin tənzimlənməsində nə qədər rol oynayır? Bakı iclasının bazara təsiri

oldumu? Sualları cavablandıraraq neft sahəsi üzrə mütəxəssis, Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şabanın "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Bakı toplantısında səsləndirilən bəyanatlar dünya bazarında dərhal pozitiv təsir göstərib: "Xüsusilə Səudiyyə Ərəbistanının enerji naziri tərəfindən verilən bəyanatlar bazar iştirakçıları müsbət qarşıladılar. Elə həmin gün bu, dünya birjalarında öz əks-sədasını verdi. Bu gün

qiymətlərdə 1,2 dollar artım müşahidə olunur - bir barel 67,7-67,9 dollara qalxıb. Səudiyyəli nazir qeyd etdi ki, yanvar ayında OPEK+ çərçivəsində razılıq 83 faiz, fevral ayında isə 90 faiz əməl edilib. Martın sonunadək bu göstərici 100 faizə çatacaq. Bu açıqlama bazarda qiymət artımına səbəb oldu".

Mütəxəssis bildirir ki, Bakıdakı toplantı zamanı OPEK+ çərçivəsində gündəlik hasilatın 1,2 milyon barel azaldılması müddətinin 2019-cu ilin sonunadək uzadılmasına dair yekun razılıq əldə olunmayıb: "Bildiyiniz kimi, qərar 6 aylıq müddətə əhatə edir. İyundan sonrakı dövr üçün qərarın icra müddətinin uzadılmasına dair Rusiya ilə Səudiyyə Ərəbistanı arasında razılığa gəlinmədi. Rusiyanın enerji naziri Aleksandr Novak bildirdi ki, bununla bağlı may və ya iyun ayında müzakirələr aparılıb qərar qəbul etmək olar. Səudiyyə Ərəbistanı bu fikirdədir ki, bazarlarda volatillik var, proqnozlar vermək çətin olsa

da, stabillik əldə edilib. Bu stabilliyi qorumaq üçün hasilatın azaldılması ilə bağlı qərarın müddətini uzatmaq daha məqsədəuyğundur. Azərbaycan da bu mövqenin tərəfdarıdır. İclasın açılışında bunu Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov da vurğuladı. Düşünürəm ki, razılıqın müddətinin 2019-cu ilin sonunadək uzadılması labüddür və böyük ehtimalla, qəbul ediləcək. Çünki mövcud şərtlər daxilində OPEK+ ölkələrinin hasilatı artırılması bazarda qiymətlərin sürətli enişinə səbəb ola bilər. ABŞ-da hasilat sürətlə artır. Venesuelada hasilatın azalmasını şərtləndirən siyasi faktorlar aradan qalxa bilər. Bu isə bazarda qiymətlərin azalmasına gətirib çıxara bilər".

İ.Şabanın sözlərinə görə, qiymətlərin indiki səviyyəsi dünyada neftə tələbatı artırır: "Bu ilin 2 ayında Hindistanda iqtisadi artım 7 faiz təşkil edib. Bu artım səviyyəsinə görə Hindistan dünyada birinci yerdə

qərar tutub. Digər tərəfdən, Çində 6 faizdən bir qədər yuxarı iqtisadi artım baş verib. Bu iki böyük iqtisadiyyatdakı artım tələbatın da yüksəlməsinə səbəb olur və neft bazarında qiymətlərin 50 dollardan aşağı düşməsinə imkan vermir. ABŞ-da hasilatın dinamik artımı bu tələbatla görə qiymətlərə azalma istiqamətində ciddi təsir göstərməz. Bundan əlavə, qiymətləri sabit saxlayan daha bir faktor İrandır. ABŞ-ın təzyiqi bu ölkənin hasilatını getdikcə daha çox məhdudlaşdırır. Bütün bunların fonunda neftin qiymətini ən yaxşı halda ilin birinci yarısı üçün proqnozlaşdırmağa imkan verir. İlin ilk ayında dünya bazarında neftin orta qiyməti 60 dollar, fevral ayında 63 dollar civarında olub. Mart ayında qiymətin 65 dollara yüksələcəyi gözlənilir. İkinci rübdə də orta qiymət 64-65 dollar olarsa, ilk yarımlı üçün bu rəqəm 63-64 dollar olacaq. Bu isə həm istehlakçılar, həm də istehsalçılar üçün əlverişli bir həddir. Düşünürəm ki, bu səviyyəni saxlamaq üçün OPEK+ çərçivəsində hasilatın azaldılması qərarının müddəti daha 6 aylığa uzadılmalıdır".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycan Cənubi Qafqazda lider oldu: elmi məqalələrin sayına görə...

Mələhət Mürşüdlü: "Çalışmalıyıq ki, bu məqalələr məzmunca dünya elminə də yeniliklər, töhfələr vermiş olsun"

Azərbaycan "Web of Science" bazasına daxil olan elmi məqalələrin sayına görə Cənubi Qafqazın lideri olub.

"Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, dünyanın ən böyük elektron elmi-analitik informasiya bazası olan "Clarivate Analytics" (əvvəlki adı ilə "Thomson Reuters") şirkəti arasında əməkdaşlıq çərçivəsində tarixi uğur əldə olunub.

Belə ki, qeyd olunan şirkətin "Web of Science" elmi platformasına 2018-ci ildə daxil olan məqalələrin sayına görə Azərbaycan ilk dəfə olaraq Cənubi Qafqaz ölkələri arasında birinci yere yüksəlib. Bu günə olan məlumata əsasən, "Web of Science" elmi bazasında 2018-ci ildə Azərbaycan üzrə 1274 elmi tədqiqat işi qeydə alınıb.

Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" arasında əməkdaşlığa 2015-ci ildə start verilib. Qarşıya qoyulan əsas hədəf ali təhsilin məzmununda elmi fəaliyyətin dəstəklənməsindən ibarətdir. Eyni zamanda profes-

sor-müəllim heyətinin, tədqiqatçıların və təhsilçilərin dünyanı yüksək reytingli elmi jurnalları, konfrans materialları və monoqrafiyaları barədə elmi məlumatlara çıxışının təmin olunması, nüfuzlu elmi jurnallarda məqalə sayının artırılması, alimlərimizin imic və reputasiyasının gücləndirilməsi və ən əsası, Azərbaycan elminin dünyaya səviyyəsində mövqeyinin yüksəldilməsi qarşıya məqsəd qoyulub.

Əldə olunan uğurlu nəticələrin nəzərə alınmasıyla 2018-ci ilin dekabrında Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" şirkəti arasında 2019-2021-ci illəri əhatə edən yeni əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Hazırda ölkəmizin 40 ali təhsil müəssisəsinin "Web of Science" elmi platformasına çıxışı təmin olunub. Alimlərimizin elmi bazanın imkanlarından daha aktiv faydalanması üçün bu vaxta qədər Bakı, Gəncə və

Naxçıvan şəhərlərində ümumilikdə 2300 nəfərin iştirakı ilə 70-ə yaxın təlim və sertifikatlaşdırma proqramı təşkil edilib.

"Yeni Müsavat"a danışan təhsil eksperti Mələhət Mürşüdlü nəticəni böyük uğur hesab edir: "Nəticəni müsbət dəyərləndirirəm. Biz əgər əvvəlki illərə baxarsaq, fərqi görürük. Həmin illərdə bu məqalələr barmaqla sayılacaq qədər idi. Ölkə daxilində də universitetlərin reytingləri onların xaricdəki əməkdaşlarının məqaləsinin çap edilməsi ilə bağlı müəyyənləşdirilir. Təhsil Nazirliyində də xüsusi mütəxəssis qrupu bu məsələ ilə məşğuldur. Yeni məsələyə ümumi yanaşanda görürük ki, burada həm motivasiya, həm də maraq, həm də işin gedişinə nəzarət edən qurumlar var. İstər universitet daxilində, istərsə də nazirlik səviyyəsində bütün bunları biz görürük. Bunların fonunda elan edilən nəticələr də göz qabağındadır. Bu, çox xoşagələ bir nəticədir. Biz bunu gözləyirdik. Düşünürəm ki, tendensiyanı artırmaq lazımdır.

Çalışmalıyıq ki, bu məqalələr məzmunca dünya elminə də yeniliklər, töhfələr vermiş olsun. Bu məsələ də diqqətdə saxlanmalıdır. Burada kəmiyyət və eyni zamanda keyfiyyət baxımından da işlər aparmaq lazımdır. Deyim ki, keyfiyyət baxımından yüksək olan yazılar saytlarda, jurnallarda nəşr edilir. Nəticə etibarilə bu elmi məqalələrin dünya elminə töhfələr verməsi arzu edirik. Hazırda gözləntimiz də budur".

"Yeni Müsavat"a danışan təhsil eksperti Kamran Əsədov isə bildirir ki, bu gün Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının bir çox institutları elmə xidmət etmir:

"Əksinə olaraq, elmin inkişafına ciddi şəkildə problemlər yaraşır. Belə ki, bu İnstitutun direktoru öz ətrafına ya qohumlarını yığıb, yada özü kimi düşüncələri. Əsl elə xidmət etmək istəyən, mütərəqqi fikirləri baxarsaq, fərqi görürük. Həmin illərdə bu məqalələr barmaqla sayılacaq qədər idi. Ölkə daxilində də universitetlərin reytingləri onların xaricdəki əməkdaşlarının məqaləsinin çap edilməsi ilə bağlı müəyyənləşdirilir. Təhsil Nazirliyində də xüsusi mütəxəssis qrupu bu məsələ ilə məşğuldur. Yeni məsələyə ümumi yanaşanda görürük ki, burada həm motivasiya, həm də maraq, həm də işin gedişinə nəzarət edən qurumlar var. İstər universitet daxilində, istərsə də nazirlik səviyyəsində bütün bunları biz görürük. Bunların fonunda elan edilən nəticələr də göz qabağındadır. Bu, çox xoşagələ bir nəticədir. Biz bunu gözləyirdik. Düşünürəm ki, tendensiyanı artırmaq lazımdır. Çalşmalıyıq ki, bu məqalələr məzmunca dünya elminə də yeniliklər, töhfələr vermiş olsun. Bu məsələ də diqqətdə saxlanmalıdır. Burada kəmiyyət və eyni zamanda keyfiyyət baxımından da işlər aparmaq lazımdır. Deyim ki, keyfiyyət baxımından yüksək olan yazılar saytlarda, jurnallarda nəşr edilir. Nəticə etibarilə bu elmi məqalələrin dünya elminə töhfələr verməsi arzu edirik. Hazırda gözləntimiz də budur".

problemləri müzakirə edirlər. Bizdə 3 alim bir yere yığmaq mümkün deyil. Azərbaycan cəmiyyətində alimlərin rolu demək olar ki, yoxdur. Bu gün elm, təhsil, alimlər siyasətə qurban gedib. Tomson Reyting cədvəli var. Burada alimlərin araşdırması, apardığı tədqiqat işlərinin nəticəsi qeyd olunur. Bizim alimlər təəssüf ki, orada yoxdur. Yeni bu gün Azərbaycan elminə elmlər akademiyası lazım deyil. Heç bir faydası yoxdur. Bircə Novruz çərşənbələrinə görə lazımdır onlar. Elmi dərəcəli olan şəxslərin attestasiya keçirilməlidir. Bundan başqa, onlar yerli əhəmiyyətli yox, beynəlxalq dərəcəli tədqiqat işləri aparılmalıdır. Təəssüf edirəm ki, hazırda Azərbaycanda 30 mindən artıq elmi pedaqoji işçi var. Onların 1918 nəfəri elmlər doktoru, 8976 nəfəri fəlsəfə doktoru və elmlər namizədidir. Amma xarici jurnallarda bizim alimlərimizə istinad demək olar ki, yox səviyyəsindədir. Qeyd olunan göstərici elmi tədqiqat jurnallarında çap olunmuş məqalə sayına görədir. Bunun baş verməsi isə son 2 ildə Ali Attestasiya Komissiyasının elmi tədqiqat işlərinə təbiiq etdiyi tələblərlə bağlıdır. Yeni dissertasiya müdafiə edən xarici ölkələrdəki indeksli jurnallarda məqalə dərc etməlidir və onun da sayı 4-dən az olmalıdır. Ona görə də, bu say həddi son illərdə artıb. Bunun fonunda ali təhsil müəssisəsinin beynəlxalq reytingi artmayıb. Bu onu göstərir ki, qeyd olunan irəliləyiş o qədər də əhəmiyyət kəsb etmir".

□ **Əli RAİS, "Yeni Müsavat"**

Türkiyə və İran PKK-ya qarşı növbəti birgə əməliyyat başladı. Bu barədə yerli mediaya Türkiyənin daxili işlər naziri Süleyman Soylyu açıqlama verib. Cənab Soylyu bildirib ki, ilk dəfə olaraq Türkiyə və İran ölkənin şərq sərhədlərində PKK-ya qarşı birgə əməliyyat başladı.

Ancaq Soylyunun bu açıqlamasından bir neçə saat sonra Tehrandan təzib açıqlaması gəlib. İrandan yayımlanan "Fars" Xəbər Agentliyi ordu rəsmilərinə istinadən açıqlama yayıb. Açıqlamada Türkiyə ordusunun PKK-ya qarşı sərhəddə əməliyyatlar başladığı, ancaq İran ordusunun bu əməliyyata dəstək vermədiyi qeyd olunur.

Qeyd edək ki, Yaxın Şərqi 4 ölkəsində - Türkiyə, İran, İraq və Suriyada - formalaşmış, silahlı hərbi-siyasi kürd təşkilatları mövcuddur. Türkiyədə 1980-ci illərdə yaranmış PKK hazırda ölkə daxili ilə yanaşı İraq və Suriyada da düşərgələrə malikdir və Türkiyə hökuməti hazırda həm İraq, həm də Suriya ərazisində PKK-ya qarşı əməliyyatları davam etdirir. Suriyada PKK ilə eyni siyasi-ideoloji görüşü paylaşan PYD və onun silahlı qanadı xeyli aktiv qüvvədir və hazırda Suriyanın 25 faizdən çox ərazisinə nəzarət edir. Bundan başqa, İraqın Türkiyə və İranla həmsərhəd bölgələrində də ciddi sayda PKK silahlıları və düşərgələri mövcuddur.

Türkiyə 2000-ci illərin əvvəllərində PKK ilə siyasi dialoqa gedib və 2013-cü ildə bu qruplaşma ilə hətta atəşkəs əl-

Türkiyə və İran arasında "PKK əməliyyatı" müəmməsi

Kürd separatizmi Ankara və Tehranı yaxınlaşdırsa da, İslam respublikası antikürd ovqatını qabartmaq istəmir

də olunub. Ancaq 2014-cü ildə İŞİD Suriyanın şimalını və yayda isə İraqın Mosul da daxil olmaqla, qərbi işğal edənə kürd silahlı qrupların yenidən fəallaşmış və 2015-ci ildə Türkiyə hökuməti ölkənin cə-

nub-şərq rayonlarında PKK-ya qarşı hərbi əməliyyatlara başlayıb.

Beləliklə, 5 il əvvəlkindən fərqli olaraq indi region ölkələrini (ənənəvi kürdlərin kompakt yaşadığı 4 ölkə - Türkiyə, İran,

İraq və Suriya - K.R) kürd separatizmi ciddi şəkildə narahat etməyə başlayıb.

Eyni zamanda son iki ildə İrandakı kürd silahlı separatçılarının PEJAK qruplaşması yenidən fəallaşmış. Aydın məsələdir ki, kürdlər hazırda Vaşinqton və Tehran arasında gərginliyin yüksəlməsindən istifadə edərək Tehrana qarşı Vaşinqtondan dəstək almağa çalışırlar. Çünki Vaşinqton açıq şəkildə bəyan edib ki, İslam Respublikasındakı hökumət əleyhdarı qüvvələrə dəstək verəcək.

Bu mənada indi həm Ankara, həm də Tehran üçün sərhədlərdə və eləcə də İraq ərazisində kürd silahlılarına qarşı mübarizə aparmaq lazımdır. Çünki ötən bir neçə ildə Tehran təkbaşına və ya Ankara ilə koordinasiyalı şəkildə

kürd separatizminə qarşı əməliyyatlar aparıb. Ötən il isə hətta İraqın şimalındakı PKK (PEJAK) düşərgələrini bombalaymış. Ancaq Tehran həm də İraqın şimalındakı kürd administrasiyası ilə münasibətləri pozmaq istəmir.

Baxmayaraq ki, həm İran, həm də Türkiyə bu regionda ikinci bir kürd muxtariyyətinin yaranmasına qarşıdır. Çünki aydın məsələdir ki, Suriyadakı kürd administrasiyası hüquqi status alsın (bu indi çox real görünür - K.R.) bu proses sürətlə İran və Türkiyəyə də təsir edəcək, separatizmi alovlandıracaq. Lakin qeyd etdiyimiz kimi, İran bütün bunlarla yanaşı İraq kürd administrasiyasını hazırkı həssas məqamda özünə düşmənmək istəmir.

Yeri gəlmişkən, bir qədər əvvəl də Türkiyə prezidenti

deyib ki, kürd silahlılarına qarşı birgə Türkiyə-İran əməliyyatlarının keçirilməsi "həmişə gündəlikdə olub". Ötən il İran Silahlı Qüvvələrinin baş qərargah rəisi Baqirinin Ankaraya səfəri zamanı kürd separatizminə qarşı birgə əməliyyat mövzusu gündəmə gəlmişdi. Çünki Baqirinin əsas gündəm mövzularından biri kürd məsələsi, Türkiyə-İran sərhəd təhlükəsizliyi, Suriyada münasibətlər və sair idi. Həmin vaxt "Türkiyə" qəzeti isə yazırdı ki, Türkiyədə olarkən İran generalı İraqın şimalındakı Qəndil və Sincar rayonlarında kürd yaraqlılara qarşı birgə hərbi əməliyyat keçirmək barədə Ankara "gözlənilməz" təklif verib.

Türkiyə prezidenti dəfələrlə bəyan edib ki, PKK həm Türkiyəyə, həm də İrana böyük ziyan vurur və Ankara ilə Tehran bu məsələdə tez bir zamanda ortaq məxrəcə gələ bilər. Bu mənada indi Ankara və Tehranın İraqın şimalında kürd separatçılara qarşı birgə əməliyyat keçirməyə də, həm İraqda, həm də Suriyada kürd məsələsində koordinasiyalı hərəkət etməyə ehtiyacları var. Çünki hər iki ölkə gələcəkdə eyni təhlükənin onların "qapısını döyəcəyini" bilir. Bu səbəbdən də indi kürdlər, necə deyirlər, Ankara və Tehranı bir-birinə yaxınlaşdırır.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Səddamsız İraqın 16 ili

ABŞ-a 2,2 trilyon dollara başa gələn işğal dünyada nəyi dəyişdi?

Iraqın işğalı və Səddam Hüseynin devrilməsi hadisəsindən 16 il ötür. Əslində İraqın işğal prosesi 1991-ci il "Səhrada tufan" əməliyyatından sonra başlamışdı, 11 sentyabr hadisəsinin ardınca ABŞ Əfqanıstandan sonra İraqı işğal etməklə bu prosesi başa çatdırdı.

Lakin İraqın işğalı Yaxın Şərqdə başlayan terror və xaosun başlanğıcı oldu, obrazlı deyilsə, "Pandoranın qapağı" açıldı. Artıq 16 il ötür, ancaq İraq hələ də özünə gələ bilmir. Çox uzaq olmayan keçmişdə baş verən hadisələr isə sürətlə cərəyan edirdi.

*****

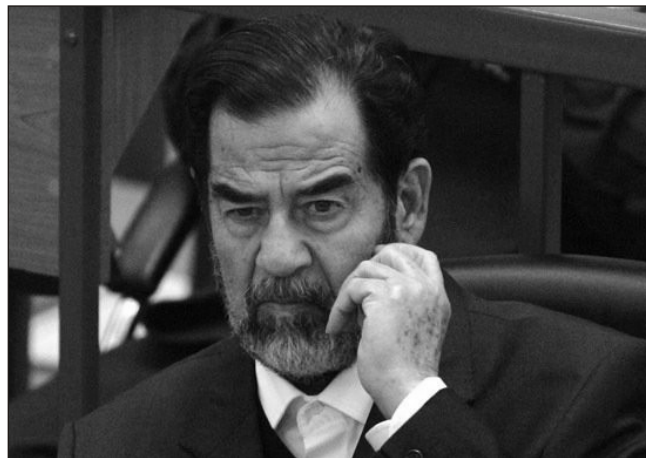
2003-cü il martın 17-də ABŞ və Britaniya İraq lideri Səddam Hüseynə təslim olması üçün 48 saat vaxt verdi. Verilən vaxt tamam olduqda isə ABŞ və Britaniya ordusunun (ümumilikdə 400 min nəfər yaxın hərbi - K.R.) rəhbərlik etdiyi 15 ölkədən ibarət koalisiya İraqa hücum etdi. Əvvəlcə Bağdad və İraq ordusuna məxsus mərkəzlər aviasiya və raket atəşinə tutuldu. İraqın bombalanması zamanı müttəfiq aviasiyası 1700 uçuş heyata keçirib, 504 ədəd "Cruise" raketini atıb.

Hücumun zərbəsi kəskin idi, Körfez müharibəsindən sonra faktiki olaraq əl-qolu bağlanmış Səddam Hüseyn

ordusu 3 həftə tab getirə bildi. Burada təbii ki, Səddamın sonunun çatdığını hiss edərək ABŞ kəşfiyyatı ilə əməkdaşlıq edən generalların da rolu oldu. Hücum başladıqdan cəmi 20 gün sonra, aprelin 9-da artıq ABŞ tankları Bağdadın mərkəzində idi. Səddam qaçmış, onun hökuməti dağılmışdı. Mayın 1-də ABŞ prezidenti Corc Buş müharibənin başa çatdığını elan etdi. Ancaq işğal başa çatdısa da, amerikalılar 2011-ci il dekabrın 15-dək rəsmən İraqda qalaraq savaşı davam etdirdilər. Amma İraqda sabitliyi bərpa etmək mümkün olmadı.

*****

İraqın işğalı ABŞ-a da başa başa gəldi, Buşun "xərçsiz" adlandırıldığı müharibəyə Amerika 2,2 trilyon dollar xərclədi. Xərclər bu gün də davam edir. Amerika araşdırma institutlarının hesablamalarına görə, 10 illik savaş dövründə 122 min iraqılı ölüb, 135 min nəfər isə yaralanıb. Ancaq müstəqil araşdırma mərkəzləri 600, bəziləri isə 1 milyon iraqılının mü-

haribədə qurban getdiyini təxmin edir.

Rəsmi rəqəmlərə əsasən 10 illik işğal dövründə amerikalılar 4475 (bəzi rəqəmlərə görə, 4487 - K.R.) nəfər itirib, 32 min nəfər isə yaralanıb. Müttəfiq ölkələrdən ölənlərin sayı isə 318 nəfər olub. Amerikalılar İraqda ən böyük itkini işğal zamanı, yəni 2003-cü ildə deyil, 2004-2007-ci illərdə partizan müharibələri zamanı veriblər. Ən böyük itkilər isə kənardan idarə olunan partlayışlar zamanı qeydə alınıb. ABŞ-ın İraqdakı itkilərinin 55-65 faizi məhz kənardan idarə olunan bombaların partlaması nəticə-

sində qeydə alınıb.

İraqın işğalı Əfqanıstanda 1980-ci illərdə başlayan cihad və terror müharibəsinin bu ölkəyə gəlməsinə səbəb oldu. 2006-2007-ci illərdə "Əl-Qaidə" İraqda peyda oldu və məzhəb düşmənçiliyi daha da alovlandı. İraqda silahlı qrupların öz arasında və həyata keçirdiyi silahlı hücumlar nəticəsində 35 min insan öldürüldü, İraq təhlükəsizlik qüvvələri işğal dövründə 10 mindən artıq əməkdaşını itirib.

İşğaldan bir neçə ay sonra 2003-cü ilin payızında amerikalılar ölkənin idarəçiliyini keçid koalisiyasına verdilər.

2005-ci ildə isə ölkənin yeni konstitusiyası qəbul olundu və parlament seçkiləri keçirildi. İraq parlamentar respublikaya keçdi. Müharibə başlayanda gündəlik 2.5 milyon barel neft ixracatı olsa da, işğal zamanı bir müddət neft sənayesi tamam dayanıb. Ancaq hazırda İraq 4,4 milyon barel gündəlik neft ixracatı ilə dünyanın öndə gedən neft ixracatçı ölkələrindən biridir.

*****

Səddam Hüseyn özü isə 2003-cü ilin 13 dekabrında ana vətəni Tikrit yaxınlığında gizli sığınacaqda ələ keçib. Amerikalılar Səddam Hüseyni uzun müddət istintaq altında saxladıqdan sonra İraq məhkəməsi qarşısına çıxarıblar. Diktator çoxsaylı qətlam və cinayətlərdə ittiham olunurdu. Onlardan ən məşhurları 148 nəfərin öldüyü siyahıya qeyd olundu. Duceylde törədilən qətlam və 5 min iraqılı kürdün kimyəvi bombalarla öldürüldüyü Hələpçə qətlamı idi.

2006-cı il dekabrın 30-da Bağdadda yerləşən hərbi bazalardan birində sabiq İraq diktatoru Səddam Hüseyn asılı-raq edildi. Ancaq Səddam tərəfdarları İraqda qalırdı. Keçmiş diktatorların tərəfdarla-

nı bir də 10 il sonra, 2013-cü ildə meydana çıxdılar. Səddam Hüseynin keçmiş zabitləri, partiya fəalları İraqda yaranmış və Suriya ilə İraqda fəaliyyət göstərən "İraq Şam İslam Dövləti" qruplaşmasına qoşuldular. Keçmiş diktatorun tərəfdarlarından formalaşan "Nəqşibəndi ordusu" qruplaşması İŞİD-lə ittifaq yaradaraq ölkənin bir sıra şəhərlərini, o cümlədən ikinci böyük şəhəri Mosulu işğal etdi.

Müharibə nəticəsində 3 milyondan çox iraqılı ölkə daxilində qaçqın oldu, 2 milyondan çoxu isə ölkə xaricinə qaçmağa məcbur qaldı. 2014-cü ildə İŞİD-in Mosulu və ətraf bölgələri işğal edərək Bağdadın 57 kilometrliyənə qədər gəlməsi ilə İraq ikinci bir ağır müharibə dövrünə qədəm qoyub və minlərlə insan öldürüldü, qaçqın düşüb. İŞİD-lə mübarizə hələ də davam edir. İraqın yaraqlarını sağaltması isə hələ uzun illər vaxt alacaq. Bu ilin əvvəlində Küveytdə İraqın bərpası ilə bağlı konfrans keçirilib. İraq hökuməti bəyan edib ki, İŞİD-in dağıtdığı bölgələrin yenidən bərpası üçün 88 milyard dollar lazımdır. Konfransda İraqa 30 milyard dollar yenidənqurma üçün yardım təklif edilib, ancaq İraqdakı korrupsiya səbəbindən maliyyə yardımının donor ölkələrin özləri tərəfindən xərclənəcəyi qeyd olunub. İraqın bu xaos və dağıntılar "bataqlıqından" nə zaman çıxacağı isə məlum deyil.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Bakıda ekoloji çirklənmənin yüksək həddə olması artıq heç kimə sirr deyil. Atmosferə atılan tullantıların böyük hissəsi avtonəqliyyatın payına düşürsə, bir qismi də sənaye müəssisələrinin xüsusən də neft-kimya, kimya, əlvan və qara metallurgiya müəssisələrindən çıxan tullantıların payına düşür.

Havanın əsas çirkləndirən zərərli maddələr kükürd dioksidi, azot və karbon oksidləri, sənaye tozudur. Bütün bunlar isə paytaxt əhalisinin sağlamlığına mənfi təsir göstərir. Bakının ən böyük problemi hələ də milyonlarla insanın yaşadığı şəhərdə neft emalı müəssisələrinin qalmasıdır. Vaxtaşırı havaya yayılan kəskin qaz qoxusu da insanları vətəndaşları narahat edir, bu qoxular bəzən günlərlə havada qalır. Ən acınacaqlısı isə odur ki, neft emal edilən ərazilərin yaxınlığındakı sahələr insanlara satılıb və orada fərdi yaşayış evləri tikərək yaşayanlar var.

Ən çox problem yaradan isə Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunun tullantılarıdır. Hər gün bu zavoddan səmərəli buraxılan qara tütün müəssisəni müşahidə etmək mümkündür. Zavodun fəaliyyəti köhnə texnologiyalara əsaslanır. Bu səbəbdən havanı çirklənmə əmsali müasir texnologiyalar

Paytaxtda əhalinin sağlamlığı təhlükədə...

Bakını ekoloji fəlakətə sürükləyən köhnə zavodlar nə zaman köçürüləcək; **Mirvari Qəhrəmanlı:** "O ərazidə yaşayan insanlar xərçəng və ürək çatışmazlığı xəstəliklərindən ölür, 3 yaşadək uşaqlarda isə naməlum virus aşkarlanıb"

əsasında qurulan neftayırma zavodlarına nisbətən dəfələrlə yüksəkdir. Tullantılar əsasən gecə saatlarında havaya buraxılır və vəziyyət o həddə çatır ki, ətrafda yaşayan insanlar nəfəs ala bilmir. Xatırla-

daq ki, Bakı Neft Emalı Zavodunda texnoloji proseslərin pozulması nəticəsində Bakının bəzi rayonlarında xoşagəlməz qoxu və tütünün yayıl-

vodun özünə 2500 manat cərimə tətbiq olunub, bir dəfə 3500 manat, sonra yenə 3000 manat cərimə olunub. Ümumilikdə 16 min manata yaxın cəri-

bət neft ərazisində, həm də UPD və NZS tərəflərdə əhalinin köçürülməsinin vacibliyini qeyd etmişdim. Bu ərazilərdən əhalinin köçürülməsi çox

rimələr olsa da texnoloji prosesin pozulması, emal edilən neftin keyfiyyəti və sair hamısı ekologiyaya təsir edir. Zavodla üz bəz insanlar yaşayır, sa-

ğı və solu məskunlaşmış. Ümumilikdə Bakı şəhərinin ekoloji vəziyyətinin düzəlməsi üçün zavodun da köçürülməsinə ehtiyac var. Bu zavodun tullantıları çox zərərli. Nizami və Xətai rayonları çox böyük ekoloji çirklənmədən əziyyət çəkir. Hökumət üçün hansı variant daha əlverişlidir, onu etməlidir, ya əhali, ya da zavod köçürülməlidir. Ancaq Nizami rayonu çox böyük rayondur, çoxmərtəbəli binalar var. Zavodun köçürülməsi çətin olsa da, daha məqsədəuyğundur. Bir vaxtlar zavodun Lökbatana köçürülməsi məsələsi var idi. Yenə də hökumət bu barədə düşünməlidir, Energetik Nazirliyi bu məsələnin üzərində çalışmalıdır".

Qeyd edək ki, 2009-cu ildə prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən ölkədə yeni Neft, Qaz emalı və Neft-kimya Kompleksinin inşası ilə komissiya yaradıldı. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) tərəfindən hazırlanmış təkliflər paketini hökumət təsdiqlədi. Yeni kompleksin 2018-2020-ci illərdə istifadəyə verilməsi nəzərdə tutuldu. Kompleksin tərkibinə Qaz Emalı Zavodu (ildə 10 mlrd. kubmetr istehsal gücü), Neft Emalı Zavodu (ildə 10 mln. ton istehsal gücü), Neft Kimya Zavodu (ildə 1,8 mln. ton hazır məhsul), Enerji Bloku və s. yardımçı infrastruktur daxil olacaqdı. Kompleksin istismara verilməsi ilə Bakı və Sumqayıt şəhərlərində yerləşən qaz emalı, neft emalı və neft-kimya sahələri üzrə köhnə istehsal güclərinin istismardan çıxarılması nəzərdə tutuldu. Lakin müəyyən səbəblərdən layihə baş tutmadı. Neftin dünyaya bazar qiymətinin ucuzlaşması bu layihənin qrafikində ciddi təsir göstərdi. İndi bu kompleksin 2032-ci ildə istismara verilməsi gözlənilir. Lakin sözü gedən zavodlara da milyardlarla manat vəsait qoyularaq modernizasiya işlərinin aparılması nəzərdə tutulur ki, bu prosesdən sonra onun köçürülməsi sual altına düşür.

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
"Yeni Məsəvi"

Əzizinə
Novruz Payı
göndər!

100 dəqiqə* və ya
100 SMS*

"Nar" abunəçiləri üçün Novruz kampaniyası!

"Nar" Novruz Bayramı ilə əlaqədar xüsusi kampaniyaya start verib. "Novruz Payı" adı ilə keçirilən kampaniyada mobil operatorun istifadəçiləri heç bir ödəniş etmədən əzizinə 100 şəbəkədaxili danışıq dəqiqəsi və ya 100 ölkədaxili SMS hədiyyə göndərə bilər. Kampaniya ərzində 1 nömrə sonsuz sayda hədiyyə qəbul edə bilər. Lakin 1 nömrə ancaq 1 dəfə hədiyyə göndərə bilər. Verilən bonuslar istifadəçi hədiyyəni aldığı günün sonuna qədər aktiv olacaq. Qeyd edək ki, kampaniya martın 19-da başlayır, martın 21-də isə başa çatacaq.

100 dəqiqə hədiyyə göndərmək üçün dostunun nömrəsini 780-ə göndərmək və ya *780#nömrə#YES yığmaq yetərlidir. 100 SMS hədiyyə göndərmək üçün isə istənilən "Nar" abunəçisinin nömrəsini 760-a göndərmək və ya *760#nömrə#YES yığmaq lazımdır.

"Nar"-ın "Novruz payı" kampaniyası haqqında daha ətraflı məlumatı nar.az internet sahifəsindən əldə etmək olar.

"Azerfon" şirkəti ("Nar" ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. "Nar" ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığının rəmzi olaraq seçilib. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 97%-ni (işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla) əhatə edir və 7400-dən artıq baza stansiyası ilə 2,2 milyona yaxın abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir. 2017-ci ildə keçirilmiş mobil rabitə şəbəkələrinin müqayisəli testlərinə əsasən "Nar" şəbəkəsi mobil zəng xidmətlərinin göstərilməsi üzrə ölkədə ən yüksək nəticəyə nail olub. Sınaqları test xidmətləri üzrə müstəqil beynəlxalq şirkət olan "P3 Communications" keçirib və sınaq metodologiyası əhatəli xidmətlər üzrə müştəri təcrübəsinə əsaslanıb.

ması ilə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən dəfələrlə cərimələnib.

Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatının rəhbəri Mirvari Qəhrəmanlı özünün zavodun yerləşdiyi ərazinin yaxınlığında yaşadığını və bu problemdən ciddi əziyyət çəkdiyini vurğuladı: "Mən bu barədə dəfələrlə danışmışam. Neft emalı zavodu ətraf mühitə çox ciddi ziyan vurur. Bizim evimiz də UPD adlanan ərazidədir. Bura Neft Emalı Zavodunun aşağı hissəsində yerləşir. Həmin zavodla əlaqədar noyabr ayında biz məsələ qaldırdıq. Bu ərazidə bir çox MMC-lər var. ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi də bildirdi ki, zavodun 3 saylı istehsalat sahəsində olan katalitik riforminq qurğusunda texnoloji proses pozulub. Bu isə ətrafa çox böyük ziyan verir. Ətraf mühitə atılan tullantılar əsasən gecə saat 4:00 ilə 7:00 arasında baş verir. Bu zaman ətrafa həddindən artıq kəskin qoxu yayılır. Biz Ekologiya nazirliyinə təklif etdik ki, təkzə zavodu deyil, konkret şəxsləri də cərimələsinlər. Za-

mə edilib. Zavoda qarşı məhkəmə iddiası da qaldırılıb, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 233.1-ci, 233.2, 264.0.1 maddələri ilə cinayət işi qaldırılıb. Bütün bunlar ötən ilin noyabr ayında baş verib. Hamısı da bizim müraciətimizdən sonra olub".

M.Qəhrəmanlının sözlərinə görə, o ətrafda yaşayan insanların əksəriyyəti ürək çatışmazlığı və xərçəng xəstəliklərindən vəfat edir: "Qəsəbəmizdə keçirdiyimiz sorğulardan və apardığımız araşdırmadan məlum oldu ki, orada ən çox xərçəng xəstəliyindən ölüm halları baş verir, bir də ürək xəstəlikləri kəskin yayılıb. Çox təəccüblü bir hal da odur ki, 3 yaşına kimi uşaqlarda birləşən-birə qusma, qızdırma halları müşahidə olunur. Həkimə apardıqda isə onlar bunun virus olduğunu deyirlər, lakin nə virus olduğunu tapa bilmirlər".

Təşkilat sədri məlum ərazilərdən əhalinin köçürülməsinin vacib hesab edir: "Bu köçürülmə məsələsi mənim də ağırlı yerimdir. Həm Balaxanı neft ərazisində, həm Bibi-Hey-

vacib problemdir. Ona görə ki, orada uşaq bağçası da, məktəb də var. Lakin bu zavodlar tikiləndə həmin ərazi yaşayış məskəni olmayıb. Zavod tikildikdən ora boş sahə idi. O zaman yeni Neft Emalı Zavodu idi, müasir avadanlıqlar var idi. Daha sonra yaşayış evləri tikildi, əhali sıx məskunlaşdı, zavod bu evlərin arasında qaldı. Hətta 10-15 il əvvəl o ərazidə böyük yanğın olmuşdu. Çünki evlərin bəziləri benzin kəmərlərinin üstündə tikilmişdi, insanlar kəmərləri deşib benzin çıxarıb satırdılar. Sonra yanğın oldu və əhalinin bir qismini köçürdülər. Bu məsələni həm Səhiyyə Nazirliyi, həm də ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi qaldırmalıdır".

Bütövlükdə Bakının ekoloji vəziyyətinin sağlamlaşdırılmasına gəlincə, Mirvari Qəhrəmanlı nə qədər ağır proses olsa da, zavodun köçürülməsinin daha məqsədəuyğun olduğunu qeyd etdi: "İki yolu var, ya zavod köçürülməlidir, ya da əhali. Zavodun köçürülməsi bir qədər çətin proses olduğundan, əhalinin köçürülməsi daha tez ola bilər. Nobel prospekti tərəfdən yeni neftayırma zavodu var. Əhali iki təhlükəli zavodun arasında qalıb. Bizim paltarlarımızdan da bu qoxu gəlir. Nə qədər cə-

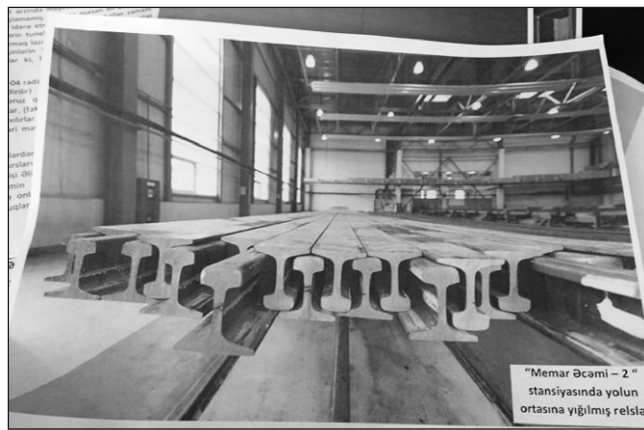
Elan

Məmmədova Birqız Muğdət qızına məxsus Ağdaş rayon Şəkili kəndində JN-23 sayılı torpaq şəhadətnaməsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Metropolitenlə bağlı yeni sərt ittihamlar

Qurum rəsmiləri susur; **şikayətçi:** "Yuxusuz olduqları üçün martda 3 maşinist stansiyayı keçib"; **hüquqşünas:** "İttihamlar olduqca ağırdır və araşdırılmalıdır..."

Ötən həftə - martın 12-də "Bakı Metropoliteni" QSC-nin bir qrup əməkdaşı "Yeni Müsavat" qəzetinin redaksiyasına gələrək, metropoliten rəhbərliyindən şikayətlərini bildirmişdilər. Şikayətçilər metropolitenin baş müfəttişlik aparatının qatarların hərəkət təhlükəsizliyi üzrə müfəttişi, 37 ildən artıq fasiləsiz metropolitenə çalışan Nazim Abdullayev, maşinist, Qarabağ veteranı Asif Rzayev və maşinist Fikrət Şıxaliev idi.

Onlar metropoliten rəhbərliyinə qarşı kifayət qədər sərt ittihamlar səsləndirmişdilər. Bildirmişdilər ki, hazırda metroda vəziyyət o qədər acınacaqlıdır ki, hər an ciddi qəza baş verə bilər. Buna səbəb kimi ilk növbədə texniki qaydaların pozulmasını göstərmiş, daha sonra isə bildirmişdilər ki, rəhbərlik maşinistlərin sayını azaldıb ki, bu da başqa bir problemdir.

Onların sözlərinə görə, maşinistlərin sayının az olması səbəbindən işçilər gecə 3-4 radələrində işə gəlməli olurlar. Yuxulu halda qatarı idarə etdikləri üçün tez-tez stansiyaları keçib, sənişinlər üçün çətin vəziyyət yaradırlar. Bu kimi xeyli ittihamlar səsləndirildi. Lakin bütün bunlara bir həftədir "Bakı Metropoliteni" QSC cavab vermir. Məsələ ilə bağlı metropolitenin mətbuat xidmətinə dəfələrlə müraciət etsək də, cavab ala bilməmişik.

Metropoliten cavab verməsə də, bu həftə ərzində yuxarıda adlarını çəkdiyimiz şəxslər yenidən "Yeni Müsavat"a müraciət edərək, qurumda baş verən təhlükəli anlar, qanunsuz məqam-

lar barədə təkrar şikayətlərini bildiriblər. Belə ki, məlumatlara görə, martın 13-də 21 nömrəli marşrut üzrə hərəkət edən 28072808 qatarın elektriklə təmasda olan başmaqları qatar depoya hərəkət edən zaman qırılıb. Qatarda heç bir sənişin olmadığı üçün ciddi hadisə baş verməyib. Şikayətçilər bildiriblər ki, bu başmaqlar təmas relsi ilə birləşib, qatarı elektriklə təmin edir. Əgər sənişinlər qatarda olsaydı, 825 voltun qatara keçməsi səbəbindən ağır faciə baş verə bilərdi. Şikayətçilər redaksiyamıza həmin qırılan detalların fotolarını da göndərmişlər.

Bundan əlavə, yuxusuz olduqları üçün mart ayı ərzində 3 maşinist stansiyayı keçib: "Belə ki, martın 9-da Hüseyn Əliyev adlı maşinist yataaraq, "Gənclik" stansiyasında qatarı saxlamadan ötüb. Martın 11-də Elşad Aliyev adlı maşinist "Koroğlu" stansiyasını keçib. Martın 17-də isə maşinist Murtuz Həsənov "Ulduz" stansiyasını keçib. Maşinist yuxusuz olduğu üçün idarəetmədən yayınır və qatarı vaxtında saxlaya bilməyib, birinci və qondan iki qapı olmaqla tu-

nele girir. Bu zaman isə sənişinlər qatardan düşə bilmirlər. Qatarı geri vermək də mümkün deyil. Stansiyayı keçən maşinist əgər rəhbərliyə yaxındırsa, ona yüngül cəza verilir. Əgər köhnə maşinistdirsə, işdən azad edilir, yaxud da çilingər kimi saxlanılır. Məsələn, Elşad Aliyev 17 ilin maşinistidir, onu stansiyayı keçdiyinə görə çıxarıb, depoya çilingər təyin ediblər. Tağı Əhmədovun zamanında çox gözəl sistem var idi. O zaman bəzi stansiyalarda maşinistlərin gecələmələri üçün yer də var idi. İndi isə bütün bunlar yığışdırılıb".

Onu da qeyd edək ki, şikayətçilər qeyd etdikləri məqamları fotolarla, rəsmi sənədlərin üz köçürmələri ilə təsdiq ediblər ki, həmin sənədlər əlimizdədir. Metropolitenə baş verənlərlə bağlı dərc etdiyimiz material ölkənin əksər saytlarında da verilsə də məsələyə heç bir rəsmi və ya qeyri-rəsmi münasibət müşahidə etmədik. Bəs be-

lə bir halda hansı addımlar atılmalıdır?

"Yeni Müsavat"a danışan hüquqşünas Əkrəm Həsənov bildirib ki, bu halda müvafiq dövlət qurumları ilə bərabər QHT-lər də hərəkətə keçməlidir: "Əvvəlcə qeyd edək ki, burada fərqli variant da ola bilər. Yeni gəlin bunu da istisna etməyə ki, həmin işçilərin rəhbərliklə münasibətlərində hansısa problem var. Buna görə də belə addım atılır. Hüquqşünas kimi gərək hər bir ehtimalı deyək. Lakin bir məsələ də var ki, bu şəxslər fotolarla, sənədlərlə fikirlərini təsdiqləyirlər. Eyni zamanda bilərəkdən cinayət haqqında yalan məlumat vermənin özü də cinayətdir. Çox güman ki, həmin şəxslər bunu başa düşürlər. İstənilən halda hüquq-mühafizə orqanları bu məsələ ilə gərək ciddi məşğul olub, ictimaiyyətə də geniş məlumat versinlər. Eyni zamanda metro birbaşa olaraq Nəqliyyat, Rabitə və İnformasiya Nazirliyinə aiddir. Mənə maraqlı gələn odur ki, bu nazirlik nə

üçün heç bir fikir bildirmir? Bu postu daha əvvəl tutanlar barəsində də şikayətlər çox idi. Ancaq heç olmasa, həmin adamlar işlərini bilirdilər və metro ilə bağlı belə xəbərlər yayılmırdı".

Hüquqşünas onu da vurğulayıb ki, metropoliten çox qapalı qurumdur: "Oradan hansısa şəxs, QHT rəhbəri, hüquqşünas geniş məlumat ala bilməz. Buna görə də nazirlik məsələ ilə bağlı geniş açıqlama yaymalı idi. Metronu özbaşına buraxsan, orada çox işlər görülür. Metropolitenin sabiq rəisi Tağı Əhmədov haqqında hansı məlumatların yayılması hər kəsə məlumdur. İndi bu şəxslər həmin adamdan razılıq edirlər. Mənim özüm də heç Tağı Əhmədovu bəyənmişəm. Ancaq indi görürük ki, onun yerinə gə-

lən daha bətərdir. Həqiqətən də əgər söylənən ittihamlar doğrudursa, ciddi araşdırma aparılıb, metro rəhbərliyi cəzalandırılmalıdır. Metro bir qurumdur və ona dövlət səviyyəsində nəzarət edən nazirlik də var. Bəs nə üçün bu nazirlik susur? Necə nəzarət edilir ki, bu cür faktlar var? Əgər faktlar təsdiqini taparsa, qeyd etdiyimiz nazirliyin də məsul şəxsləri cəzalandırılacaq. Bu gün yüzlərlə insan metrodan istifadə edir. Orada bir bədbəxt hadisə baş verərsə, buna görə kim cavabdeh olacaq? Bütün bunları fikirləşmək lazımdır. Əslində səslənən ittihamlar olduqca ağırdır və araşdırılmalı, ictimaiyyətə geniş məlumat verilməlidir".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Mehman Sadıqov

Penitensiar Xidmət rəsmisi: "Dustaqlara balıq da verilir"

Son günlər sosial şəbəkələrdə gedən müzakirələrdə cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan məhkumların qida rasionu gündəmə gətirilib. Bəzi keçmiş məhkumlar dustaqlara, ümumiyyətlə, ət verilmədiyini iddia edir. Digərləri isə bayramdan bayrama toyuq əti verildiyini bildirir. Hər gün yaxınlarının cəzaçəkmə müəssisələrinə müxtəlif qidalardan hazırlanmış bağlamalar götürmək məcburiyyətini isə məhkumların qida rasionunun zəif olması ilə əlaqələndirirlər.

Penitensiar Xidmətin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi, polkovnik Mehman Sadıqov modern.az-a bildirib ki, dustaqlara verilən qidaların siyahısı normativə uyğun hazırlanır: "Məhkumların qidalanması Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq olunmuş normalar əsasında həyata keçirilir. Məhkumların qida rasionunda ət, toyuq, balıq, müxtəlif çeşidli tərəvəzlər var. Eyni zamanda azyaşlı məhkumlar, hamilə qadınlar, diabet xəstələri üçün ayrıca yeməklər hazırlanır. Müalicə müəssisəsində saxlanılan, vərəmli, infeksiyalı və digər profilli xəstələr üçün tamam başqa menyuda xörəklər hazırlanır. Onlar gücləndirilmiş dietadan istifadə edirlər. Onların səhhətinin, fiziki durumunun normal saxlanılması üçün çox yaxşı qida lazımdır. Bildiyiniz kimi, vərəmli məhkumlar çox sayda dərman preparatları qəbul edirlər. Bu cür xəstələrə şokoladdan tutmuş süd məhsullarına qədər hər şey verilir".

M.Sadıqov qeyd edib ki, "Məhkumlara ət verilmir!" iddiasında olanlar həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar yayır: "Məhkumun həftələrlə ət yeməməsi kimi bir hal qətiyyətlə ola bilməz. Cəzaçəkmə müəssisələrində, istintaq təcridxanalarında bişirilmiş qidalar orada saxlanan məhkumların tam fiziki durumda olmasına kifayət edir".

Şöbə rəisi "Bayram günlərində məhkumların qida rasionu hansı şəkildə təşkil edilir" sualını belə cavablandırır: "Milli bayram günlərində hər bir müəssisədə müdiriyyətin təşəbbüsü ilə bayram süfrələri açılır. Menyuda aş-qara, müxtəlif növ şirniyyatlar və s. olur. Nəinki məhkumlar üçün, hətta mühafizə alayının və konvoy taborunun əməkdaşları üçün də bayram süfrələri təşkil olunur".

MUSAVAT

Son səhifə

N 63 (7233) 20 mart 2019

Kişi tanımadığı adam üçün min kilometr məsafə qət edib

Böyük Britaniya sakini 320 kilometr məsafə qət edərək, tanımadığı adamı ölmək üzrə olan anasına çatmağına kömək edib. Bu barədə yerli qəzet "The Teesside Gazette" nəşri xəbər verib. İnsident İngiltərənin Stokton-on-Tis şəhərində baş verib. Ər-arvad Ron və Şarlin Cillis Edinburqdan Kembricə gedərək, qəzaya düşən qohumları ilə görüşmək istəyiblər. Onlar bir neçə fəvqəladə zənglər etsələr də, xilasetmə xidməti onları ən yaxın stansiya minimum 3 saata çatdıracağına söz verib.

Bu zaman yaxınlıqdan 40 yaşlı Din Mur keçirdi və orda insanları görüb. Anlayıb ki, heç kim zərər çəkməyib. Britaniyalı Ronla və Şarlinlə əlaqə yaradıb. Amma onların hekayəsini öyrənən kimi köməyini təklif edib. Din deyib: "Mən sizi apararam". Mən cavab verdim: "Bu, ümumilikdə 640 kilometrdir". Amma o, yenedən təkrarladı ki, bizi aparacaq.

"Bu, anamla görüşmək üçün sonuncu şans idi. Mən sadəcə yaxşı insan olmağa çalışdım. Çünki çox adam bizim böyrümüzədən ötür keçirdi" - bunu Mur belə izah edib. Şarlin etiraf edib ki, onun anası baş verən qəzadan sonrakı gün dünyasını dəyişib. Amma yad adamın sayəsində o, anasını sağ görə və onunla vidalaşa bilib.

Bu adam 18 ildir ki, selfi çəkdirir

Amerikan rəssam Cey Key Keller 18 ildir ki, özünün fotosunu hər gün çəkib. Son nəticədə 3.5 dəqiqəlik videorolik ərsəyə gəlib. Keller deyib ki, 1998-ci ildən fotosunu çəkməyə başlayıb. Buna səbəb isə sevgilisinin onu baha qiymətə rəqəmsal fotoaparət aldığına görə tənqid etməsi olub. Bu tənqiddən sonra Cey özünü çəkməyə davam edib və ondan ayrılıb. Rəssam deyib ki, hər zaman fotoaparət qarşısında ən səmimi halı ilə dayanıb, çünki şəkillərinin səmimi və obyektiv görünməsinə istəyib. Onun sözlərinə görə, dünyada xeyli cəlbədiri, uzunmüddətli və populyar obyektlər var: "Amma mən həyatım davam etdiyi müddət boyunca selfimi çəkəcəm və 8 ildən bir videohe-sabat kimi bu cəmiyyətlə pay-

laşacağam".

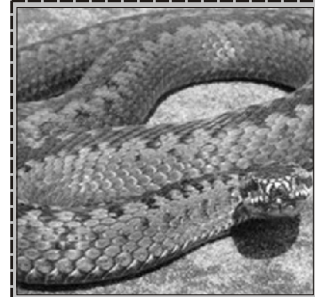
Hal-hazırda Keller Alyaskada yaşayır və eyni zamanda fo-

toqrafiqla məşğul olur. Onun əsərləri dünyanın bir çox sergilerində nümayiş etdirilir.

Qadınların ən böyük səhvi bunlardır

İngilis alimlər müəyyənləşdirib ki, kişi-qadın münasibətlərində qadınların yol verdiyi bəzi səhvlər münasibətin ömrünü daha tez qısaldır. Bu səhvlərin başında onların özlərini ana kimi aparması və kişi ilə uşaq kimi rəftar etməsidir. Daha bir səhv isə onların özlərini sevdikləri şəxsə qurban verməsi, münasibət müddətində özlərini ondan sonra ikinci hesab etmələridir. Növbəti səhvlər isə aşağıdakılardır:

- * Qadınlar kişinin potensial imkanlarına aşiq olurlar.
- * Qadınlar öz qabiliyyətlərini və üstünlüklərini gizlədirlər.
- * Qadınlar könüllü olaraq, kişilərə tabe olurlar.
- * Qadınlar kişidən istediklərini əldə etmək üçün özlərini balaca qız uşağı kimi aparırlar.

Qatarda ilan üzə çıxdı, sərnişinləri düşürdülər

Avstraliyanın Kiama şəhərindən Sidneyə hərəkət edən sərnişin qatında ilan aşkar olunub. Bu barədə lenta.ru saytı "The Sydney Morning Herald"ə istinadən xəbər verir. İlan oturmaqaların altında aşkar edilib. Bu faktı görə qatari saxlamaları da, sərnişinlərin yerini dəyişiblər. Vaqonda adam qalmayanda isə onu bağlayıblar. Sidney avtovağzalına gələndə mütəxəssis vaqona baxış keçirib və heyvanı tutub. Məlum olub ki, bu, Çildren cinsindən olan pitondur. Bu növün təmsilçiləri zəhərli deyil, bir metrə qədər uzanır və insanlar üçün heç bir təhlükə təşkil etmirlər. 13 aprelə isə məlum olub ki, Avstraliyada bir ilanı narko asılılıqdan xilas ediblər. Avstraliyada ilanın 170 növü mövcuddur.

QOÇ - Bir neçə əlamətdar hadisə gözlənilir. Ələlxüsus da qarşılıqlı münasibətlərdə vəziyyət xeyrinizə dəyişə bilər. Əgər bu müqəddəs Bayramdan daha çox zövq almaq istəyirsinizsə, səfərə çıxın.

BUĞA - Planetinizin idarə etdiyi bu təqvimdə uğurlarınız kifayət qədər artacaq. Uzaqda yaşayan doğmalarınızdan isə xüsusi sayğı görəcəksiniz. Maliyyə məsələləri də qismən qaydasına düşəcək.

ƏKİZLƏR - Göy qübbəsinə inansa, ixtiyarınızda olan bu gözəl gündə yeni dostlar qazanacaq, maraqlı hadisələrin şahidi olacaqsınız. Amma mübahisələrə yol verməməli, uzaq yola çıxmamalısınız.

XƏRÇƏNG - Şəxsi münasibətlərdəki soyuqluğu aradan qaldırın. Unutmayın ki, Novruzun müqəddəsliyi umu-küsüləri silib aparmağındadır. Bundan yararlanın. Bu gün təzə xəbər də eşidəcəksiniz.

ŞİR - Astroloji göstəricilər bu ərəfədə əksər proseslərin xeyrinizə cərəyan edəcəyini bildirir. Bir də ki, axşam öz ünürünüz başlayır və dərhal ovqatınızda yüksəliş olacaq. Çozlarından enerjili olacaqsınız.

QIZ - Yaxşı olar ki, bu ərəfədə mübarək işlər görəsiniz. Bütün gücünüzü körpə uşaq aurasına bürünün, insanlara xeyirxahlıq göstərin. Bu arada dilinizdən yalnız xoş sözlər çıxmaldır.

TƏRƏZİ - Ulduzların düzümü çoxsaylı səfər və qonaqlıqlarda iştirakınızın labüdlüyündən xəbər verir. Sevdiniz adamların ətrafında olmaqla daxili sıxıntılarınızı aradan qaldıra bilərsiniz.

ƏQRƏB - Yeni Zodiak dövrünün başlanması potensial enerjini artıracaq. Bu səbəbdən də qarşınıza qoyduğunuz planları reallaşdırma yolları haqqında düşünməlisiniz. Bayrama sidq-ürəklə hazırlaşın.

OXATAN - Qarşınızda olduqca səmərəli sövdələşmələr durur. İstənilən danışıqda təşəbbüskarlığı ələ ala bilərsiniz, gələcək perspektivlərinizə yaxınlaşacaqsınız. Axşama doğru uzaq yola çıxmaq da olar.

OĞLAQ - Planetlərin yerdəyişməsinə təsadüf edən bu tarixdə şəxsi büdcənizdə bəzi problemlər ola bilər. Mövcud situasiyalardan təkbaşına qurtula bilmənsəniz, etibarlı insanlara müraciət edin.

SUTÖKƏN - Səbrsizlik etməyə lüzum yoxdur. Əksinə, əzmkarlığınızı artırmaqla çox şeyə nail ola bilərsiniz. Bayram münasibətilə özünü xoş şeylər arzulayın. Ailə-sevgi münasibətlərinə həssas yanaşın.

BALIQLAR - Bu təqvim səmərəli şəkildə keçirmək üçün ətrafınızdakılarla səmimi davranın. Maraqlı səfərlər də yolunuzu gözəylir. Ötən günlərdə baş qaldıran maddi sıxıntılarınız azalacaq.

Qoroskop

(20 mart) **Səbuhi Rəhimli**

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

200 kiloluq idi deyə narkotiki qarın qatında gizlətdi

Florida ştatının yol polisi əməkdaşları 200 kilo çəkisi olan sərnişinin qarın qatları arasında 23 qram marixuana aşkarlayıb. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, yoxlamaya sürücünün təhlükəsizlik kamərini bağlamaması səbəb olub. Yol polisleri ancaq yol hərəkəti qaydalarını pozan sürücünü cəzalandırmağı planlaşdırmışlar. Amma söhbət zamanı polis 42 yaşlı sərnişin Kristofer Mitçel və 38 yaşlı sürücü Keytian Robertsın özünü şübhəli şəkildə əsəbi apardığını müşahidə edib. Bunun ardınca polis iti qızgın şəkildə maşına tərəf hücum çəkəndə isə daha dəqiq yoxlama aparılıb və Mitçel qarın qatlarında marixuana, Robertsın üstündə isə kokain aşkarlanıb. Maşında həmçinin corabın içində gizlədilmiş 7 min dollar və silah tapılıb. Hər iki kişi həbs edilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.